Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2025. gada 18. decembrī *

Satura rādītājs

Atbilstošās tiesību normas 4

Eiropas Savienības tiesības 4

Pievienošanās akts 4

LES 5

LESD 6

Harta 7

Deklarācija Nr. 17 par Savienības tiesību aktu augstāku spēku 7

Polijas tiesības 8

Polijas Konstitūcija 8

Tiesību normas par "Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) organizāciju un darbību 10

Tiesvedības priekšvēsture 13

Triju tiesnešu un "Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja iecelšanas procedūras 13

Procedūra triju "Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanai amatā 2015. gada decembrī 13

"Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja iecelšanas procedūra 16

"Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 14. jūlija un 2021. gada 7. oktobra spriedumi 16

2021. gada 14. jūlija spriedums 16

* Tiesvedības valoda – poļu.

2021. gada 7. oktobra spriedums . . . 17

Pirmstiesas procedūra . . . 18

Par tiesvedību Tiesā . . . 19

Par lietas būtību . . . 19

Par pirmo iebildumu . . . 20

Lietas dalībnieku argumenti . . . 20

Tiesas vērtējums . . . 22

– Par pirmā iebilduma pirmo daļu . . . 22

– Par pirmā iebilduma otro daļu . . . 26

Par otro iebildumu . . . 29

Lietas dalībnieku argumenti . . . 29

Tiesas vērtējums . . . 32

– Par pārmetumu, ka ir pārkāpti Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principi . . . 32

– Par pārmetumu, ka nav ievērots Tiesas judikatūras saistošā spēka princips . . . 37

Par trešo iebildumu . . . 42

Lietas dalībnieku argumenti . . . 42

Tiesas vērtējums . . . 45

– Par trešā iebilduma pirmo daļu . . . 45

– Par trešā iebilduma otro daļu . . . 48

Par tiesāšanās izdevumiem . . . 52

Valsts pienākumu neizpilde – LES 2. pants – LES 4. panta 3. punkts – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Tiesiskums – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības – Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principi – Tiesas judikatūras saistošā spēka princips – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija) spriedumi – Tiesas spriedumi un pagaidu pasākumi atbilstoši LESD 279. pantam, kuri ir saistīti ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu – Apstāklis, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) šos spriedumus un pagaidu pasākumus ir noraidījusi kā *ultra vires* esošus – Valsts konstitucionālā identitāte – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) izteikts aizliegums visiem valsts varas orgāniem piemērot LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrā daļa – Prasība par neatkarīgu un

objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu – Nelikumīgs *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sastāvs

Lietā C-448/23

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2023. gada 17. jūlijā cēlusi

Eiropas Komisija, ko pārstāv *K. Herrmann*, *C. Ladenburger* un *P. J. O. Van Nuffel*, pārstāvji,

prasītāja,

kuru atbalsta:

Beļģijas Karaliste, ko sākotnēji pārstāvēja *M. Jacobs*, *C. Pochet*, *L. Van den Broeck* un *M. Van Regemorter*, pārstāvji, vēlāk – *M. Jacobs*, *C. Pochet* un *M. Van Regemorter*, pārstāvji,

Nīderlandes Karaliste, ko pārstāv *M. K. Bulterman*, *J. M. Hoogveld* un *C. S. Schillemans*, pārstāvji,

personas, kas iestājušās lietā,

pret

Polijas Republiku, ko sākotnēji pārstāvēja *B. Majczyna* un *S. Żyrek*, pārstāvji, vēlāk – *B. Majczyna*, pārstāvis,

atbildētāja,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents), palātu priekšsēdētāji F. Biltšens [*F. Biltgen*], I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], I. Ziemele, J. Pasers [*J. Passer*], O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*], M. Kondinanci [*M. Condinanzi*] un F. Šalīns [*F. Schalin*], tiesneši A. Kumins [*A. Kumin*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*], D. Gracijs [*D. Gratsias*], Z. Čehi [*Z. Csehi*] un B. Smulderss [*B. Smulders*],

ģenerāladvokāts: D. Špīlmans [*D. Spielmann*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2025. gada 11. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Eiropas Komisijas prasības pieteikumā izteiktie prasījumi Tiesai ir šādi:

– atzīt, ka, ņemot vērā *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Polijas Republikas Konstitūcija, turpmāk tekstā – "Polijas Konstitūcija") interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā (lieta P 7/20) un 2021. gada 7. oktobra spriedumā (lieta K 3/21), Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus;

– atzīt, ka, ņemot vērā Polijas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā (lieta P 7/20) un 2021. gada 7. oktobra spriedumā (lieta K 3/21), Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no vispārējiem Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī no Tiesas spriedumu saistošā spēka principa;

– atzīt, ka, tā kā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas kritērijiem, jo ir pieļauti pārkāpumi triju šīs tiesas tiesnešu iecelšanas procedūrā 2015. gada decembrī, kā arī tās priekšsēdētājas ievēlēšanas procedūrā 2016. gada decembrī, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus; un

– piespriest Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesības

Pievienošanās akts

2 Akta par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2003, L 236, 33. lpp.; turpmāk tekstā – "Pievienošanās akts"), 2. pantā noteikts:

"Pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka pieņēmusi pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši jaunajām dalībvalstīm un piemērojami tajās atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā Aktā paredzētajiem nosacījumiem."

3 Pievienošanās akta 10. pants formulēts šādi:

"Pārejas posmā pamatlīgumus un iestāžu pieņemtos aktus piemēro, ņemot vērā šajā Aktā paredzētās atkāpes."

LES

4 LES 1. panta pirmajā un otrajā daļā noteikts:

"Ar šo Līgumu Augstās Līgumslēdzējas Puses kopīgi nodibina Eiropas Savienību, še turpmāk "Savienība", kurai dalībvalstis nodod kompetenci savu kopīgo mērķu sasniegšanai.

Šis Līgums ir jauna pakāpe, veidojot vēl ciešāku Eiropas tautu savienību, kur lēmumu pieņemšana ir cik iespējams atklāta un cik iespējams tuvināta pilsoņiem."

5 LES 2. panta redakcija ir šāda:

"Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība."

6 LES 4. pantā noteikts:

"1. Saskaņā ar 5. pantu kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm.

2. Savienība respektē dalībvalstu vienlīdzību saistībā ar Līgumiem, kā arī to nacionālo identitāti, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām. Tā respektē valstu galvenās funkcijas, tostarp nodrošinot valsts teritoriālo integritāti, uzturot likumību un kārtību un aizsargājot valsts drošību. Jo īpaši valsts drošība paliek vienīgi katras dalībvalsts atbildībā.

3. Saskaņā ar lojālas sadarbības principu Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpējo cieņu palīdz cita citai veikt uzdevumus, ko nosaka Līgumos.

Dalībvalstis veic visus vajadzīgos vispārējos un īpašos pasākumus, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem vai no Savienības iestāžu aktiem.

Dalībvalstis sekmē Savienības uzdevumu izpildi un atturas no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Savienības mērķu sasniegšanu."

7 LES 5. panta 1. un 2. punktā paredzēts:

"1. Savienības kompetenču robežas nosaka kompetences piešķiršanas princips. Savienības kompetenču īstenošanu nosaka subsidiaritātes princips un proporcionalitātes [samērīguma] princips.

2. Saskaņā ar kompetences piešķiršanas principu Savienība darbojas tikai to kompetenču robežās, ko tai Līgumos piešķirušas dalībvalstis, lai sasniegtu tajos paredzētos mērķus. Kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm."

8 LES 13. panta 2. punkts formulēts šādi:

"Katra iestāde darbojas saskaņā ar Līgumos noteiktajām pilnvarām un atbilstīgi tajos izklāstītajām procedūrām, nosacījumiem un mērķiem. Iestādes īsteno pilnīgu savstarpēju sadarbību."

9 LES 19. panta 1. punktā noteikts:

"Eiropas Savienības Tiesas sastāvā ir Tiesa, Vispārējā tiesa un specializētās tiesas. Tā nodrošina, ka tiek ievērots tiesiskums Līgumu interpretēšanā un piemērošanā.

Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības."

10 LES 49. pantā paredzēts:

"Jebkura Eiropas valsts, kas ievēro 2. pantā minētās vērtības un apņemas tās sekmēt, var lūgt, lai to uzņem par Savienības locekli. Eiropas Parlamentu un valstu parlamentus informē par šo pieteikumu. Attiecīgā valsts savu iesniegumu adresē Padomei, kas pieņem lēmumu vienbalsīgi pēc apspriešanās ar Komisiju un saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, kurš pieņem lēmumu ar visu tā locekļu balsu vairākumu. Tiek ņemti vērā atbilstības nosacījumi, par ko vienojusies Eiropadome.

Uzņemšanas nosacījumus un šādas uzņemšanas izraisītās korekcijas Līgumos, kuri ir Savienības izveides pamatā, nosaka dalībvalstu nolīgums ar valsti, kas iesniegusi uzņemšanas iesniegumu. Šo nolīgumu iesniedz ratifikācijai saskaņā ar katras līgumslēdzējas valsts attiecīgajām konstitucionālajām prasībām."

LESD

11 Atbilstoši LESD 267. pantam:

"Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par:

a) Līgumu interpretāciju,

b) Savienības iestāžu vai struktūru tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju.

Ja šādu jautājumu ierosina kādas dalībvalsts tiesā, šī tiesa, ja tā uzskata, ka ir vajadzīgs Tiesas lēmums par šo jautājumu, lai šī tiesa varētu sniegt spriedumu, var lūgt, lai Tiesa sniedz nolēmumu par šo jautājumu.

Ja šādu jautājumu ierosina par lietu, ko izskata dalībvalsts tiesa, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, tad šai dalībvalsts tiesai jāgriežas Tiesā.

[..]"

12 LESD 279. pantā paredzēts:

"Eiropas Savienības Tiesa visās tai iesniegtajās lietās var noteikt dažādus vajadzīgos pagaidu pasākumus."

Harta

13 Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") VI sadaļā "Tiesiskums" iekļauts 47. pants "Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu", kas formulēts šādi:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. [..]

[..]"

14 Hartas 52. panta 1. un 3. punktā paredzēts:

"1. Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumi ir attaisnoti tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Eiropas Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

[..]

3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību."

Deklarācija Nr. 17 par Savienības tiesību aktu augstāku spēku

15 Lisabonas līgumu pieņēmušās Starpvaldību konferences Nobeiguma aktam pievienotā Deklarācija Nr. 17 par Savienības tiesību aktu augstāku spēku (OV 2012, C 326, 346. lpp.) formulēta šādi:

"Konference atgādina, ka saskaņā ar iedibināto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, Līgumiem un tiesību aktiem, ko Savienība ir pieņēmusi, pamatojoties uz Līgumiem, ir augstāks spēks nekā dalībvalstu tiesību aktiem, ievērojot nosacījumus, kuri noteikti ar attiecīgo judikatūru.

Turklāt Konference ir nolēmusi šim nobeiguma aktam pievienot Padomes Juridiskā dienesta atzinumu par EK tiesību aktu augstāku spēku tādā redakcijā, kā tas iekļauts dokumentā 11197/07 (JUR 260):

"Padomes Juridiskā dienesta 2007. gada 22. jūnija atzinums

No [Tiesas] judikatūras izriet, ka EK tiesību aktu augstāks spēks ir Kopienas tiesību pamatprincips. Tiesa uzskata, ka šis princips pieder pie Eiropas Kopienas īpašajām iezīmēm. Tad, kad pieņēma pirmo šīs iedibinātās judikatūras spriedumu ([spriedums, 1964. gada 15. jūlijs, *Costa* (6/64, EU:C:1964:66)], Līgumā tiesību aktu augstāks spēks nebija minēts. Tagad vēl arvien ir tāpat. Apstāklis, ka princips par tiesību aktu augstāku spēku nebūs minēts jaunajā Līgumā, nekādi negroza šā principa esamību un [Tiesas] pastāvošo judikatūru.""

Polijas tiesības

Polijas Konstitūcija

16 Polijas Konstitūcijas 2. pantā paredzēts:

"Polijas Republika ir demokrātiska un tiesiska valsts, kurā tiek īstenoti sociālā taisnīguma principi."

17 Polijas Konstitūcijas 4. panta 1. punktā noteikts:

"Polijas Republikā augstākā vara pieder tautai."

18 Polijas Konstitūcijas 7. pantā paredzēts, ka "valsts varas orgāni rīkojas, pamatojoties uz tiesību aktiem, un to robežās".

19 Saskaņā ar Polijas Konstitūcijas 8. panta 1. punktu "Konstitūcija ir Polijas Republikas augstākais likums".

20 Polijas Konstitūcijas 90. panta 1. punktā noteikts, ka "Polijas Republika, pamatojoties uz starptautisku līgumu, var nodot starptautiskai organizācijai vai starptautiskai struktūrai valsts iestāžu kompetenci noteiktos jautājumos".

21 Polijas Konstitūcijas 91. panta 1. un 2. punkts formulēts šādi:

"1. Pēc ratificēta starptautiska līguma publicēšanas Polijas Republikas oficiālajā izdevumā tas kļūst par valsts tiesību sistēmas daļu un tiek piemērots tieši, izņemot, ja tā piemērošanas priekšnoteikums ir likuma pieņemšana.

2. Starptautisks līgums, kas ratificēts, pamatojoties uz iepriekšēju ar likumu izteiktu piekrišanu, kolīzijas gadījumā starp šo līgumu un likumu ir pārāks."

22 Polijas Konstitūcijas 144. pantā paredzēts:

"1. [Polijas] Republikas prezidents, īstenojot savas konstitucionālās un likumiskās pilnvaras, izdod oficiālus aktus.

2. Lai [Polijas] Republikas prezidenta oficiālie akti būtu spēkā, tie ir jāparaksta arī Ministru padomes priekšsēdētājam, kurš par to ir atbildīgs *Sejm* [(Parlamenta apakšpalāta, Polija)] priekšā.

3. Šā panta 2. punkta noteikumus nepiemēro šādos gadījumos:

[..]

17. tiesnešu iecelšana;

[..]."

23 Polijas Konstitūcijas 178. panta 1. punktā noteikts:

"Tiesneši, pildot savus amata pienākumus, ir neatkarīgi un pakļauti tikai [Polijas Konstitūcijai] un likumiem."

24 Polijas Konstitūcijas 179. pants formulēts šādi:

"[Polijas] Republikas prezidents uz nenoteiktu laiku ieceļ tiesnešus pēc *Krajowa Rada Sądownictwa* [(Valsts tieslietu padome, Polija; turpmāk tekstā – "*KRS*")] priekšlikuma."

25 Saskaņā ar Polijas Konstitūcijas 188. pantu:

"*Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] lemj par:

1. likumu un starptautisko līgumu atbilstību [Polijas Konstitūcijai],

2. likumu atbilstību ratificētiem starptautiskiem līgumiem, kuru ratifikācijai ir nepieciešama iepriekšēja ar likumu izteikta piekrišana,

3. valsts centrālo orgānu pieņemto normatīvo aktu atbilstību [Polijas Konstitūcijai], ratificētiem starptautiskiem līgumiem un likumiem,

4. politisko partiju mērķu vai darbības atbilstību [Polijas Konstitūcijai],

5. 79. panta 1. punktā paredzēto konstitucionālo sūdzību."

26 Polijas Konstitūcijas 190. pantā paredzēts:

"1. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] spriedumi ir saistoši *erga omnes* un ir galīgi.

2. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] spriedumi 188. pantā minētajās lietās nekavējoties ir jāpublicē valsts orgānam, kurā normatīvais akts ir publicēts. Ja tiesību akts nav izsludināts, lēmumu paziņo Polijas Republikas oficiālajā izdevumā *Monitor Polski*.

3. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] spriedums stājas spēkā tā pasludināšanas dienā [..].

[..]

5. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] pieņem lēmumus ar balsu vairākumu."

27 Polijas Konstitūcijas 193. pants formulēts šādi:

"Jebkura tiesa var uzdot *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] juridisku jautājumu par normatīvā akta atbilstību [Polijas Konstitūcijai], ratificētiem starptautiskiem līgumiem vai likumam, ja tajā izskatāmās lietas risinājums ir atkarīgs no atbildes uz šo jautājumu."

28 Polijas Konstitūcijas 194. pantā paredzēts:

"1. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] sastāv no piecpadsmit tiesnešiem, kurus *Sejm* [(Parlamenta apakšpalāta, Polija)] individuāli izraudzījusies uz deviņiem gadiem no personām, kas izceļas ar zināšanām par tiesībām. Atkārtota viņu ievēlēšana *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] nav atļauta.

2. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku ieceļ [Polijas] Republikas prezidents no to kandidātu vidus, kurus izvirza *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] tiesnešu kopsapulce [(turpmāk tekstā – "kopsapulce")]."

29 Saskaņā ar Polijas Konstitūcijas 197. pantu "*Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] organizāciju un tiesvedības norisi tajā nosaka likums".

Tiesību normas par "Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) organizāciju un darbību

30 2015. un 2016. gadā *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) pieņēma vairākus likumus, ar kuriem tika grozīta *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) organizācija un darbība.

31 2015. gada 25. jūnijā *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) pieņēma *ustawa o Trybunale Konstytucyjnym* (Likums par Konstitucionālo tiesu, *Dz. U.*, 1064. pozīcija; turpmāk tekstā – "2015. gada 25. jūnija Likums par Konstitucionālo tiesu"), kas stājās spēkā 2015. gada 30. augustā.

32 Šā likuma 19. panta 1. un 2. punktā bija noteikts:

"1. Tiesības izvirzīt kandidātu [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša amatam ir *Sejm* [(Parlamenta apakšpalāta)] prezidijam un vismaz 50 deputātu grupai.

2. Priekšlikumu par kandidāta iecelšanu [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša amatā iesniedz *Sejm* [(Parlamenta apakšpalāta)] priekšsēdētājam ne vēlāk kā trīs mēnešus pirms attiecīgā [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša pilnvaru termiņa beigām."

33 Atbilstoši minētā likuma 21. panta 1. punktam *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesneša amatā ievēlētajai personai bija jādod zvērests Polijas Republikas prezidentam saskaņā ar šajā tiesību normā paredzēto formulējumu.

34 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu 137. pantā attiecībā uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gadā, bija iekļauts pārejas noteikums, saskaņā ar kuru šā likuma 19. panta 2. punktā minētais priekšlikums jāiesniedz 30 dienu laikā no minētā likuma spēkā stāšanās dienas.

35 2015. gada 19. novembrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) steidzamības kārtībā pieņēma *ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym* (Likums, ar ko groza 2015. gada 25. jūnija Likumu par Konstitucionālo tiesu, *Dz. U.*, 1928. pozīcija; turpmāk tekstā – " 2015. gada 19. novembra grozījumu likums"), kas stājās spēkā 2015. gada 5. decembrī.

36 Ar šā likuma 1. panta 3. punktu tika grozīts 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu 19. panta 2. punkts, kas turpmāk formulēts šādi:

"Priekšlikumu par kandidāta iecelšanu [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša amatā iesniedz *Sejm* [(Parlamenta apakšpalāta)] priekšsēdētājam 30 dienas pirms [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša pilnvaru termiņa beigām."

37 Ar 2015. gada 19. novembra grozījumu likuma 1. panta 4. punkta a) apakšpunktu tika grozīts 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu 21. panta 1. punkts, kas turpmāk formulēts šādi:

"Persona, kas ievēlēta [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša amatā, 30 dienu laikā no ievēlēšanas dienas dod zvērestu [Polijas] Republikas prezidentam [..]."

38 Ar 2015. gada 19. novembra grozījumu likuma 1. panta 4. punkta b) apakšpunktu 2015. gada 25. jūnija Likumā par Konstitucionālo tiesu tika iekļauts 21. panta 1.a punkts šādā redakcijā:

"Ar zvēresta došanu sākas [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša amata pilnvaru termiņš."

39 Ar 2015. gada 19. novembra grozījumu likuma 1. panta 5. punktu tika atcelts 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu 137. pants, un ar tā 6. punktu pēdējā minētajā likumā tika iekļauts 137.a pants, kurā attiecībā uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gadā, bija paredzēts, ka 19. panta 2. punktā minētais priekšlikums jāiesniedz septiņu dienu laikā no 137.a panta spēkā stāšanās dienas.

40 2015. gada 19. novembra grozījumu likuma 2. pantā bija noteikts:

"[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] pašreizējā priekšsēdētāja un pašreizējā priekšsēdētāja vietnieka amata pilnvaru termiņš beidzas trīs mēnešus pēc likuma spēkā stāšanās dienas."

41 2016. gada 22. jūlijā *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) pieņēma *ustawa o Trybunale Konstytucyjnym* (Likums par Konstitucionālo tiesu, *Dz. U.*, 1157. pozīcija; turpmāk tekstā – "2016. gada 22. jūlija Likums par Konstitucionālo tiesu"), ar kuru bija paredzēts aizstāt 2015. gada 25. jūnija Likumu par Konstitucionālo tiesu un kuram bija jāstājas spēkā 2016. gada 16. augustā.

42 2016. gada 22. jūlija Likuma par Konstitucionālo tiesu 16. panta 4. un 7. punkts bija formulēts šādi:

"4. Kopsapulces sesijas daļu, kas attiecas uz kandidātu ievēlēšanu [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka amatā, vada vecākais [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesis, kas piedalās kopsapulcē.

[..]

7. Kandidātus ievēlē, ja kopsapulcē piedalās vismaz desmit tiesneši no kopējā [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešu skaita, kas noteikts [Polijas Konstitūcijas] 194. panta 1. punktā. Katram [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesim, kurš piedalās ievēlēšanas procedūrā, ir tikai viena balss, un viņš var balsot tikai par vienu kandidātu."

43 Saskaņā ar 2016. gada 22. jūlija Likuma par Konstitucionālo tiesu 90. pantu:

"[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētājs iztiesāšanas sastāvos iekļauj [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešus, kuri devuši zvērestu [Polijas] Republikas prezidentam, bet šā likuma spēkā stāšanās dienā vēl nav sākuši pildīt amata pienākumus, un iedala tiem lietas."

44 2016. gada 11. augusta spriedumā (lieta K 39/16) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nosprieda, ka 2016. gada 22. jūlija Likuma par Konstitucionālo tiesu 90. pants nav saderīgs ar Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu.

45 2016. gada 13. decembrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) pieņēma *ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego* (Likums, ar ko nosaka Likuma par Konstitucionālās tiesas organizāciju un tiesvedību tajā un par Konstitucionālās tiesas tiesnešu statusu spēkā stāšanās kārtību, *Dz. U.*, 2074. pozīcija; turpmāk tekstā – "Spēkā stāšanās kārtības likums"), kura atsevišķas normas stājās spēkā 2016. gada 20. decembrī.

46 Ar šā likuma 3. pantu tika atcelts 2016. gada 22. jūlija Likums par Konstitucionālo tiesu.

47 Spēkā stāšanās kārtības likuma 18. pantā paredzēts, ka Polijas Republikas prezidents *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja pienākumus var uzticēt šīs tiesas tiesnesim.

48 Minētā likuma 20. pantā noteikts:

"Tiesnesis, kas pilda [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus, mēneša laikā no dienas, kas seko šā likuma izsludināšanas dienai, saskaņā ar 21. pantā paredzētajiem nosacījumiem veic procedūru, kurā Polijas Republikas prezidentam izvirza kandidātus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amatam."

49 Minētā likuma 21. pantā, kurā izklāstīta procedūra, kādā tiek izvēlēti kandidāti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatam, lai tos virzītu Polijas Republikas prezidentam, paredzēts:

"1. Tiesnesis, kas pilda [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus, nekavējoties sasauc kopsapulci par [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amata kandidātu izvirzīšanu Polijas Republikas prezidentam un paziņo [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešiem šīs sanāksmes datumu.

2. Šā panta 1. punktā minētajā kopsapulcē piedalās [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneši, kas devuši zvērestu Polijas Republikas prezidentam. Tiesnesis, kas pilda [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus, sagatavo kopsapulces darba kārtību un vada tās sēdi.

3. Kopsapulce izraugās kandidātus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amatam, balsojot saskaņā ar 4.–9. punktā noteiktajiem principiem.

4. Jebkurš 2. punktā minētais [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesis var ierosināt savu kandidatūru [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amata kandidātu atlases procedūrai. Tiesnesis, kas pilda [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus, pieņem kandidatūras no brīža, kad publicēts 1. punktā minētās kopsapulces sanāksmes datums, līdz šīs sanāksmes atklāšanai.

5. Saskaņā ar 4. punktu ierosināto [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešu vārdus un uzvārdus iekļauj balsošanas biļetenā alfabētiskā secībā. Par ierosinātajām kandidatūrām notiek kopīgs balsojums. Balss ir derīga, ja šim nolūkam paredzētajā ailē balsošanas biļetenā blakus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneša vārdam ir norādīta zīme "x" vai "+" (divas krusteniskas līnijas). Balsošana notiek aizklāti.

[..]

7. Kopsapulce kā kandidātus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amatam rezolūcijas veidā izvirza visus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešus, kuri 5. punktā minētajā balsojumā ieguvuši vismaz piecas balsis.

8. Ja 7. punktā prasīto balsu skaitu ir ieguvis tikai viens [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesis, kopsapulce kā kandidātus uz [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amatu rezolūcijas formā izvirza [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesi, kurš ir saņēmis minimālo piecu balsu skaitu, un [*Trybunał Konstytucyjny*] (Konstitucionālā tiesa) tiesnesi, kurš ir saņēmis vislielāko atbalstu no [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešiem, taču nav sasniedzis prasīto vismaz piecu balsu skaitu.

9. Ja 8. punktā minētajā gadījumā vairāk nekā viens [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesis ir saņēmis vislielāko atbalstu no [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešiem, bet nav saņēmis 7. punktā paredzēto balsu skaitu, tad kopsapulce, tostarp [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnesis, kas ieguvis vismaz piecas balsis, kā kandidātus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amatam rezolūcijas formā izvirza visus [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesnešus, kuri saņēmuši vienādu vislielāko balsu skaitu.

[..]

11. Ja 4.–9. punktā paredzētās procedūras iznākumā par kopsapulces izvēlētajiem [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amata kandidātiem nav izvirzīti vismaz divi [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] tiesneši, tiesnesis, kurš pilda [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus, slēdz sēdi un atkārtoti sasauc kopsapulci kandidātu izvirzīšanai [*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja amatam.

[..]”

Tiesvedības priekšvēsture

Triju tiesnešu un “Trybunał Konstytucyjny” (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja iecelšanas procedūras

Procedūra triju “Trybunał Konstytucyjny” (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanai amatā 2015. gada decembrī

50 Ar 2015. gada 8. oktobra rezolūcijām, kas pieņemtas *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītā sasaukuma laikā, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu amatos tika ievēlētas piecas personas. Trim no tām, proti, R.H., A.J. un K.Ś., bija jāaizstāj tiesneši, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, un divām no šīm personām – tiesneši, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada decembrī.

51 *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) astotais sasaukums, kas tika ievēlēts 2015. gada 25. oktobra parlamenta vēlēšanās, savu pirmo sesiju noturēja 2015. gada 12. novembrī. 2015. gada 25. novembrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) pieņēma piecas rezolūcijas, ar kurām tika konstatēts, ka 2015. gada 8. oktobra rezolūcijām "nav tiesisku seku", un Polijas Republikas prezidents tika aicināts nepieņemt šajās rezolūcijās ievēlēto personu zvērestu.

52 Ar 2015. gada 2. decembra rezolūcijām *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) ievēlēja piecas personas *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu amatos. Trim no tām, proti, H.C., L.M. un M.M., bija jāaizstāj tiesneši, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, un divām no šīm personām – tiesneši, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada decembrī. 2015. gada 3. un 9. decembrī šīs piecas personas deva zvērestu Polijas Republikas prezidentam. Tomēr 2015. gada 3. decembrī *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājs liedza četriem zvērestu devušajiem tiesnešiem sākt amata pilnvaru pildīšanu līdz brīdim, kad tiks noskaidrots jautājums, vai *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) viņus ir ievēlējusi spēkā esošā veidā.

53 Ar 2015. gada 3. decembra spriedumu (lieta K 34/15) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) lēma par pieteikumu, kurā lūgts vairākas 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu normas atzīt par neatbilstošām Konstitūcijai. Minētā tiesa būtībā nosprieda, ka saskaņā ar Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu jaunais *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnesis bija jāievēlē tam *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) sasaukumam, kura laikā bija beidzies tiesneša deviņus gadus ilgais amata pilnvaru termiņš. Šādos apstākļos tā citastarp secināja, ka 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu 137. pants atbilst Konstitūcijai, ciktāl tas attiecas uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, bet neatbilst Konstitūcijai, ciktāl tas attiecas uz šīs tiesas tiesnešiem, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada decembrī.

54 Tādējādi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nosprieda, ka triju tiesnešu ievēlēšana 2015. gada 8. oktobrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītajā sasaukumā, lai aizstātu tiesnešus, kuru pilnvaru termiņam bija jābeidzas 2015. gada 6. novembrī, ir spēkā. Turklāt minētā tiesa uzsvēra, ka Polijas Republikas prezidentam jāpieņem šo triju tiesnešu zvērests un viņam šajā ziņā nav nekādas rīcības brīvības. Turpretī minētā tiesa uzsvēra, ka *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītajam sasaukumam nebija tiesību ievēlēt divus tiesnešus, lai aizstātu tiesnešus, kuru pilnvaru termiņam bija jābeidzas 2015. gada decembrī.

55 Ar 2015. gada 9. decembra spriedumu (lieta K 35/15) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2015. gada 19. novembra grozījumu likuma 1. panta 6. punktu atzina par nesaderīgu ar Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar Konstitūcijas 7. pantu, ciktāl 137.a pantā, kas ar minēto grozījumu likumu ticis ieviests 2015. gada 25. jūnija Likumā par Konstitucionālo tiesu, būtībā bija paredzēts, ka *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) astotais sasaukums ievēlē tiesnešus, lai aizstātu tiesnešus, kuru amata pilnvaru termiņš bija beidzies septītā sasaukuma laikā. Taču minētā tiesa – tāpat kā 2015. gada 3. decembra spriedumā – apstiprināja, ka Polijas Konstitūcijai atbilst 2015. gada 25. jūnija Likuma par Konstitucionālo tiesu 137. pants kā juridiskais pamats tam, lai *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītajā sasaukumā ievēlētu trīs tiesnešus to tiesnešu aizstāšanai, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī. Turklāt tā nosprieda, ka triju tiesnešu ievēlēšana astotā sasaukuma laikā – lai aizstātu tiesnešus, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī –, pamatojoties uz 2015. gada 25. jūnija Konstitucionālās tiesas likuma 137.a pantu, kas šajā likumā iekļauts ar 2015. gada 19. novembra grozījumu likumu, palielinātu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu skaitu līdz astoņpadsmit tiesnešiem.

56 Neraugoties uz šiem diviem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) spriedumiem, neviena no trim personām, kuras 2015. gada 8. oktobrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) ievēlēja, lai aizstātu tiesnešus, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, nenodeva zvērestu Polijas Republikas prezidentam un nesāka pildīt amata pilnvaras šajā tiesā.

57 2016. gada 12. janvārī A.R., kas tolaik bija *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājs, ļāva lietu iztiesāšanā šajā tiesā piedalīties abām personām, kuras *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) bija ievēlējusi 2015. gada 2. decembrī, lai aizstātu abus *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešus, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada decembrī.

58 2016. gada 19. decembrī beidzās *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja A.R. pilnvaru termiņš.

59 2016. gada 20. decembrī atbilstoši Spēkā stāšanās kārtības likuma 18. pantam Polijas Republikas prezidents *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja pienākumu pildīšanu uzticēja šīs tiesas tiesnesei J.P. Tajā pašā dienā J.P. atļāva H.C., L.M. un M.M – kurus *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) bija ievēlējusi 2015. gada 2. decembrī, lai aizstātu trīs tiesnešus, kuru amata pilnvaru termiņš bija beidzies 2015. gada 6. novembrī, – piedalīties lietu iztiesāšanā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa).

60 Tā kā attiecīgi 2017. gada jūlijā un decembrī nomira divi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesneši, *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) 2017. gada 19. septembrī un 2018. gada 30. janvārī viņu vietā ievēlēja divus jaunus tiesnešus. Neviens no viņiem nebija to triju tiesnešu skaitā, kuri 2015. gada 8. oktobrī tika ievēlēti, lai aizstātu tiesnešus, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī.

61 Ar 2021. gada 7. maija spriedumu *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* pret Poliju (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 290. un 291. punkts) Eiropas Cilvēktiesību tiesa – kurā bija vērsusies komercsabiedrība, kuras konstitucionālo sūdzību *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) bija noraidījusi, – nosprieda, ka, šajā tiesā ieceļot amatā M.M., proti, vienu no tiesnešiem, kas piedalījās kolēģijā, kura izskatīja šīs sabiedrības konstitucionālo sūdzību, ir pieļauti nopietni pārkāpumi un aizskarta Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK") 6. pantā nostiprināto tiesību uz "likumā noteiktu tiesu" būtība. Šī tiesa secināja, ka prasītājai šīs tiesības bija liegtas tāpēc, ka M.M. piedalījās tiesvedībā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa).

62 Lai nonāktu pie šāda secinājuma, Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka gan *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta), gan Polijas Republikas prezidents ir acīmredzami pārkāpis Polijas tiesību normas, kas reglamentē *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanu amatā. Tā uzsvēra, ka 2015. gada 2. decembrī astotā sasaukuma laikā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu amatos *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) ievēlējusi trīs personas, tostarp M.M., lai aizstātu trīs tiesnešus, kuru pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, kaut arī šajās amata vietās *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītais sasaukums 2015. gada 8. oktobrī jau bija ievēlējis trīs citas personas. Turklāt Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādīja, ka Polijas Republikas prezidents atteicies pieņemt zvērestu no trim 2015. gada 8. oktobrī ievēlētajām personām, kaut arī viņš bija pieņēmis zvērestu no trim 2015. gada 2. decembrī ievēlētajām personām (261.–270. un 275. punkts).

63 Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka šādi izdarītais pārkāpums aizskar Polijas tiesību pamatnormu, kas piemērojama *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu ievēlēšanai, proti, Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu, un šis pārkāpums ir tik nopietns, ka tas apdraud vēlēšanu procesa leģitimitāti un aizskar tiesību uz "tiesību aktos noteiktu tiesu" būtību, kā arī tiesiskuma principu (276.–287. punkts).

"Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja iecelšanas procedūra

64 2016. gada 20. decembrī plkst. 9.30 J.P., kurai tikko bija uzticēta *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājas pienākumu pildīšana, sasauca kopsapulces sēdi tajā pašā dienā plkst. 13.30, lai ievēlētu šīs tiesas priekšsēdētāja amata kandidātus izvirzīšanai Polijas Republikas prezidentam. Viens no tiesnešiem lūdza pārcelt kopsapulci, paskaidrojot, ka uzaicinājuma īsā termiņa dēļ visi tiesneši nevarēs piedalīties kopsapulcē. J.P. šo lūgumu neapmierināja.

65 No četrpadsmit *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, kuri piedalījās kopsapulcē, tikai seši tiesneši, tajā skaitā H.C., L.M. un M.M., piekrita piedalīties kandidātu ievēlēšanā minētās tiesas priekšsēdētāja amatam. Tā kā J.P. bija saņēmusi piecas balsis un M.M. vienu balsi, viņu kandidatūras tika virzītas Polijas Republikas prezidentam apstiprināšanai šajā amatā.

66 2016. gada 21. decembrī Polijas Republikas prezidents *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatā iecēla J.P.

"Trybunał Konstytucyjny" (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 14. jūlija un 2021. gada 7. oktobra spriedumi

67 *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) attiecīgi 2021. gada 14. jūlijā un 2021. gada 7. oktobrī pasludināja divus spriedumus par Tiesas judikatūras, it īpaši attiecībā uz LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēto pienākumu nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, saderību ar Polijas Konstitūciju (turpmāk tekstā – "strīdīgie spriedumi").

2021. gada 14. jūlija spriedums

68 2021. gada 14. jūlijā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) pasludināja spriedumu lietā P 7/20, kura pamatojums tika publicēts 2021. gada 7. oktobrī (turpmāk tekstā – "2021. gada 14. jūlija spriedums").

69 Šajā spriedumā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), kurā vērsās *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) *Izba Dyscyplinarna* (Disciplinārlietu palāta; turpmāk tekstā – "Disciplinārlietu palāta"), izskatīja jautājumu par Polijas Republikai ar 2020. gada 8. aprīļa rīkojumu Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277) noteikto pagaidu pasākumu saderību ar Polijas Konstitūciju, it īpaši jautājumu, vai tai ir pienākums apturēt to tiesību normu piemērošanu, ar kurām šai palātai ir piešķirta kompetence izskatīt tiesnešu disciplinārlietas.

70 *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nosprieda: "Ciktāl [Tiesa], nosakot pagaidu pasākumus attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un kompetenci un tiesvedību šajās tiesās, Polijas Republikai kā Eiropas Savienības dalībvalstij uzliek pienākumus *ultra vires*, LES 4. panta 3. punkta

otrā daļa, lasot to kopsakarā ar LESD 279. pantu, ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 7. pantam, 8. panta 1. punktam un 90. panta 1. punktam, lasot tos kopsakarā ar 4. panta 1. punktu, un tādējādi uz to neattiecas [Polijas] Konstitūcijas 91. panta 1.–3. punktā noteiktie pārākuma un tiešas piemērošanas principi."

71 Attiecībā uz sava 2021. gada 14. jūlija sprieduma sekām *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) nosprieda, ka "Tiesas izstrādātie standarti", kas tikuši pieņemti *ultra vires*, ir pretrunā Polijas Konstitūcijai. Minētā tiesa turklāt norādīja:

"Atbilstoši [Polijas] Konstitūcijas 190. panta 1. punktam šis spriedums, kurā konstatēta apstrīdētās tiesību normas hierarhiskā nesaderība ar [Polijas] Konstitūciju, ir galīgs un vispārsaistošs. *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] spriedums ir adresēts visiem, kuri Polijas Republikas teritorijā piemēro [Savienības] tiesības. [..] *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] spriedumam ir *ex tunc* iedarbība, un tas ir saistošs. Lēmums, ar kuru Savienības tiesību aktā Polijas Republikai ir noteikti *ultra vires* pienākumi attiecībā uz tās tiesu organizāciju un kompetenci, kā arī tiesvedības norisi tajās, nozīmē, ka šajā ziņā tiesību normai, par kuru tiesa ir paudusi šaubas, nav nekādu tiesisku seku Polijas Republikas teritorijā. It īpaši [Polijas] Konstitūcijas 91. panta 1.–3. punktā paredzētais tiešas iedarbības princips (tieša piemērošana) un princips, ka Savienības tiesības ir pārākas par valsts likumiem, neattiecas uz normatīvajiem aktiem, kurus Savienības struktūras, iestādes un organizatoriskās vienības pieņēmušas *ultra vires*."

2021. gada 7. oktobra spriedums

72 2021. gada 7. oktobrī *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), kurā vērsās Ministru padomes priekšsēdētājs, plēnumā pasludināja spriedumu lietā K 3/21 (turpmāk tekstā – " 2021. gada 7. oktobra spriedums"), kura motīvu daļa tika publicēta 2022. gada 16. novembrī un kura rezolutīvajā daļā, kas publicēta 2021. gada 12. oktobrī, noteikts:

"1. [LES] 1. panta pirmā un otrā daļa, lasot tās kopsakarā ar 4. panta 3. punktu, ciktāl Eiropas Savienība, ko ir nodibinājušas vienlīdzīgas un suverēnas valstis, veidojot "vēl ciešāku Eiropas tautu savienību", kuras integrācija, pamatojoties uz [..] Savienības tiesībām un to interpretāciju, ko veic Eiropas Savienības Tiesa, pāriet "jaunā pakāpē", kurā:

a) Eiropas Savienības iestādes rīkojas ārpus kompetences robežām, ko Polijas Republika tām piešķīrusi Līgumos;

b) [Polijas] Konstitūcija nav Polijas Republikas augstākais likums, kam ir pārākums attiecībā uz spēkā esību un piemērošanu;

c) Polijas Republika nevar darboties kā suverēna un demokrātiska valsts,

ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 8. pantam un 90. panta 1. punktam.

2. [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa, ciktāl tā, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, piešķir valsts tiesām (vispārējās jurisdikcijas tiesām, administratīvajām tiesām, kara tiesām un *Sąd Najwyższy* [(Augstākā tiesa)] kompetenci:

a) lēmumu pieņemšanā atkāpties no [Polijas] Konstitūcijas tiesību normām, ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 7. pantam, 8. panta 1. punktam, 90. panta 1. punktam un 178. panta 1. punktam;

b) pamatot savus lēmumus ar tiesību normām, kuras – pēc tam, kad *Sejm* [(Parlamenta apakšpalāta)] tās ir atcēlusi un/vai *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] tās ir atzinusi par nesaderīgām ar [Polijas] Konstitūciju, – vairs nav spēkā, ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 7. pantam, 8. panta 1. punktam, 90. panta 1. punktam, 178. panta 1. punktam un 190. panta 1. punktam.

3. [LES] 19. panta 1. punkta otrā daļa un 2. pants, ciktāl, lai garantētu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, un nodrošinātu tiesnešu neatkarību, ar tiem valsts tiesām (vispārējās jurisdikcijas tiesām, administratīvajām tiesām, kara tiesām un *Sąd Najwyższy* [(Augstākā tiesa)] tiek piešķirta kompetence:

a) pārbaudīt tiesnešu iecelšanas procedūras likumību, tostarp akta, ar kuru Polijas Republikas prezidents ieceļ tiesnesi, likumību, ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 8. panta 1. punktam, 90. panta 1. punktam un 179. pantam kopsakarā ar 144. panta 3. punkta 17. apakšpunktu;

b) pārbaudīt tās rezolūcijas likumību, ar kuru [*KRS*] iesniedz [Polijas] Republikas prezidentam priekšlikumu par tiesneša iecelšanu, ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 8. panta 1. punktam, 90. panta 1. punktam un 186. panta 1. punktam;

c) lemt par tiesneša iecelšanas procedūras trūkumiem un līdz ar to atteikties atzīt tiesneša statusu personai, kas iecelta tiesneša amatā saskaņā ar [Polijas] Konstitūcijas 179. pantu, ir pretrunā [Polijas] Konstitūcijas 2. pantam, 8. panta 1. punktam, 90. panta 1. punktam un 179. pantam kopsakarā ar 144. panta 3. punkta 17. apakšpunktu."

Pirmstiesas procedūra

73 Komisija 2021. gada 22. decembrī Polijas Republikai nosūtīja brīdinājuma vēstuli.

74 Šajā vēstulē Komisija norādīja, ka, ņemot vērā [Polijas Republikas] Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi strīdīgajos spriedumos, Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas un vispārējiem Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī nav ievērojusi Tiesas spriedumu saistošo spēku. Komisija arī pauda nostāju, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) neatbilst prasībai par neatkarīgu un objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu un ka arī šajā ziņā minētā dalībvalsts nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēto pienākumu.

75 2022. gada 18. februāra atbildē Polijas Republika nepiekrita Komisijas iebildumiem.

76 Ar 2022. gada 15. jūlija vēstuli Komisija Polijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu un apgalvoja, ka Polijas Republika:

– ņemot vērā [Polijas Republikas] Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi citastarp strīdīgajos spriedumos, nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus;

– ņemot vērā Polijas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi strīdīgajos spriedumos, nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no vispārējiem Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī nav ievērojusi Tiesas spriedumu saistošo spēku;

– nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus, jo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), ņemot vērā pārkāpumus triju tiesnešu iecelšanas procedūrās 2015. gada decembrī un šīs tiesas priekšsēdētājas iecelšanas procedūrā 2016. gada decembrī, vairs neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas prasībām.

77 2022. gada 14. septembra atbildē Polijas Republika apgalvoja, ka visi šie iebildumi ir nepamatoti.

78 Šādos apstākļos Komisija nolēma celt šo prasību.

Par tiesvedību Tiesā

79 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2023. gada 23. oktobra un 7. novembra lēmumiem attiecīgi Beļģijas Karalistei un Nīderlandes Karalistei tika atļauts iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

Par lietas būtību

80 Komisijas prasība ietver trīs iebildumus.

81 Ar pirmo un otro iebildumu Komisija apgalvo, ka ar strīdīgajiem spriedumiem Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas izriet, pirmkārt, no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas un, otrkārt, no Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī no Tiesas spriedumu saistošā spēka principa. Trešais iebildums attiecas uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu, jo esot pieļautas nelikumības triju *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) locekļu iecelšanas procedūrās 2015. gada decembrī un šīs tiesas priekšsēdētājas iecelšanas procedūrā 2016. gada decembrī.

82 Polijas Republika iebildumu rakstā lūdza Tiesu prasību kā nepamatotu noraidīt pilnībā. Tomēr atbildes rakstā uz repliku šī dalībvalsts *expresis verbis* atsauca minēto iebildumu rakstu un pilnībā atzina Komisijas izvirzītos iebildumus, uzsverot, ka tā piekrīt šīs iestādes izvirzītajiem argumentiem.

83 Šādos apstākļos faktus, kas ir šajā prasībā pārmestās pienākumu neizpildes pamatā, var uzskatīt par pierādītiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 7. decembris, Komisija/Ungārija (Komunālo notekūdeņu savākšana), C-587/22, EU:C:2023:963, 27. punkts).

84 Tomēr Tiesai jākonstatē, vai pārmestā pienākumu neizpilde pastāv vai nepastāv, pat ja attiecīgā valsts neapstrīd vai vairs neapstrīd šo pienākumu neizpildi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 16. janvāris, Komisija/Spānija, C-67/12, EU:C:2014:5, 30. punkts, kā arī 2017. gada 14. septembris, Komisija/Grieķija, C-320/15, EU:C:2017:678, 21. punkts).

Par pirmo iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

85 Ar pirmo iebildumu, ko veido divas daļas, Komisija Polijas Republikai pārmet, ka tā nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēto pienākumu nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Šī pienākumu neizpilde izrietot no Polijas Konstitūcijas interpretācijas, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi abos strīdīgajos spriedumos.

86 Pirmā iebilduma pirmās daļas pamatojumā Komisija apgalvo, ka 2021. gada 7. oktobra spriedums nav saderīgs ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

87 Šī iestāde uzskata, ka no minētā sprieduma rezolutīvās daļas 2. un 3. punkta izriet – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ir noraidījusi LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju, kas sniegta Tiesas judikatūrā, it īpaši tajā, kura izriet no 2021. gada 2. marta sprieduma A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153), un 2021. gada 6. oktobra sprieduma W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798).

88 No šīs judikatūras izrietot, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa nepieļauj ierobežot – un *a fortiori* atcelt – tādu rezolūciju pārbaudi tiesā, kādas *KRS* pieņem *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu iecelšanas procedūrās. No šīs judikatūras arī izrietot, ka šo iecelšanas procedūru likumības pārbaude ir neatņemama Savienības tiesībās noteiktās prasības par "tiesību aktos noteiktu tiesu" sastāvdaļa – tāpēc valsts tiesām, izvērtējot tiesas nolēmuma tiesiskumu, esot atļauts pārbaudīt, vai apstrīdēto nolēmumu pieņēmušā tiesneša iecelšanas procedūra ir bijusi tiesiska.

89 Pirmām kārtām, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 7. oktobra sprieduma rezolutīvās daļas 2. punkta b) apakšpunktā un 3. punkta b) apakšpunktā, kā arī motīvu daļas 6.2., 6.4., 6.5., 8.3. un 8.5. punktā sekas, kuras izriet no tā, ka valsts tiesas piemēro LES 19. panta 1. punkta otro daļu, kā to interpretējusi Tiesa 2021. gada 2. marta spriedumā A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153), esot atzinusi par nesaderīgām ar Polijas Konstitūcijas 2. un 7. pantu, 8. panta 1. punktu, 90. panta 1. punktu, 178. panta 1. punktu, 186. panta 1. punktu un 190. panta 1. punktu. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) savus secinājumus esot balstījusi uz pašas veiktu LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju, neņemot vērā Tiesas sniegto interpretāciju, un esot noraidījusi no šīs tiesību normas izrietošo valsts tiesām piešķirto kompetenci, pirmkārt, izskatīt strīdus, pamatojoties uz valsts tiesību normām, kuras vairs nav spēkā tāpēc, ka valsts likumdevējs tās ir atcēlis vai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tās ir atzinusi par neatbilstošām Polijas Konstitūcijai, kā arī, otrkārt, izvērtēt, vai *KRS* rezolūcijas, ar kurām Polijas Republikas prezidentam tiek ieteikts iecelt tajās minētos kandidātus tiesnešu amatos, ir tiesiskas.

90 Otrām kārtām, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 7. oktobra sprieduma rezolutīvās daļas 3. punkta a) un c) apakšpunktā no Tiesas judikatūras par LES 19. panta 1. punkta otro daļu izrietošo valsts tiesu kompetenci pārbaudīt tiesneša iecelšanas procedūras tiesiskumu, lemt par tiesneša iecelšanas procedūras trūkumiem un atzīt par spēkā neesošu šādā procedūrā iecelta tiesneša pieņemto lēmumu esot atzinusi par nesaderīgu ar Polijas Konstitūcijas 2. pantu, 8. panta 1. punktu, 90. panta 1. punktu un 179. pantu, lasot tos kopsakarā ar 144. panta 3. punkta 17. apakšpunktu.

91 Šajā ziņā no minētā sprieduma motīvu daļas 6.4. un 8.4. punkta izrietot, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju, kuru Tiesa sniegusi 2021. gada 6. oktobra spriedumā W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798) un saskaņā ar kuru valsts tiesām, pamatojoties uz šo tiesību normu, atļauts īpašos gadījumos pārbaudīt tiesneša iecelšanas procesa likumību no šīs normas izrietošo prasību gaismā, esot atzinusi par nesaderīgu ar Polijas Konstitūciju.

92 Arī šajā gadījumā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot balstījusies uz savu LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju un neesot ņēmusi vērā Tiesas judikatūru. Vispārīgi tā apstrīdot valsts tiesu iespēju, pamatojoties uz LES 19. panta 1. punkta otro daļu, pārbaudīt tiesneša iecelšanas procedūras likumību, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Šādas iespējas vispārēja izslēgšana nebūtu saderīga ar tādu prasību par "tiesību aktos noteiktu tiesu" Savienības tiesību izpratnē – kā tā ir interpretēta it īpaši 2020. gada 26. marta spriedumā *Simpson* /Padome un HG/Komisija, pārskatīšana (C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) un 2021. gada 6. oktobra spriedumā W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798) –, kas balstīta it īpaši uz tiesnešu iecelšanas procedūras likumīguma vērtējumu.

93 Pirmā iebilduma otrās daļas pamatojumā Komisija apgalvo, ka 2021. gada 14. jūlija spriedums nav saderīgs ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

94 Minētajā spriedumā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot atzinusi, ka pagaidu pasākumus, kurus, pamatojoties uz LESD 279. pantu, noteikusi Tiesa, saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā paredzēto lojālas sadarbības principu dalībvalsts institūcijas, it īpaši tiesas, var tieši piemērot tikai tad, kad tos aptver "princips par kompetenču deleģēšanu Savienībai" un ar tiem tiek respektēta attiecīgās dalībvalsts konstitucionālā identitāte, kā arī subsidiaritātes un samērīguma principi.

95 Minētajā lietā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot atzinusi, ka 2020. gada 8. aprīļa rīkojumā Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277) paredzētie pagaidu pasākumi attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un darbību un tiesvedību tajās esot pieņemti *ultra vires*, jo Līgumos Savienībai neesot piešķirta kompetence attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un kompetenci, kā arī tiesvedību šajās tiesās, tāpēc ka tās atspoguļo Polijas Republikas konstitucionālo identitāti.

96 Turklāt *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot nospriedusi, ka ar šiem pagaidu pasākumiem tiek pārkāpti subsidiaritātes un samērīguma principi, jo šie pasākumi nesamērīgi iejaucoties Polijas tiesu varas organizācijā, liedzot Disciplinārlietu palātas tiesnešiem iespēju izskatīt disciplinārlietas, bet tas esot pretrunā tiesnešu neatkarības principam.

97 Komisija apgalvo, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) – atzīstot, ka Tiesa ir lēmusi *ultra vires* un tādējādi apšaubot tās kompetenci saskaņā ar LESD 279. pantu noteikt pagaidu pasākumus, kad šie pasākumi ir nepieciešami, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā, – ir acīmredzami pārkāpusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) veiktā Polijas Konstitūcijas interpretācija liedzot atzīt šādu Tiesas noteikto pagaidu pasākumu saistošo spēku, bet ar to acīmredzami pārkāptas LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā – kā to ir interpretējusi Tiesa – paredzētās prasības.

98 Esot jānoraida *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) argumentācija, saskaņā ar kuru tā pret Tiesas sniegto LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju un Tiesas noteiktajiem pagaidu pasākumiem, kuru mērķis ir nodrošināt šīs tiesību normas piemērošanu, iebilst, lai saglabātu Polijas tiesu neatkarību. Proti, kā Tiesa esot izskaidrojusi 2020. gada 8. aprīļa rīkojumā Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Komisijas lūgto pagaidu pasākumu mērķis ir tieši aizsargāt Polijas tiesu tiesnešu neatkarību, nevis to vājināt.

99 Polijas Republika uzskata, ka pirmais iebildums ir pamatots.

Tiesas vērtējums

100 Pirms tiek izskatīts pirmais iebildums, jāatgādina, ka dalībvalstu pienākums ievērot Līgumu noteikumus attiecas uz visām dalībvalstu iestādēm, tajā skaitā visām tiesām – to kompetences ietvaros. Tādējādi dalībvalsts pienākumu neizpilde atbilstoši LESD 258. pantam principā var tikt konstatēta, lai arī kāda būtu šīs valsts iestāde, kuras darbība vai bezdarbība ir pienākumu neizpildes pamatā, pat ja runa ir par konstitucionāli neatkarīgu iestādi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, Komisija/Francija (Priekšnodoklis par ienākumiem no kapitāla un kustamas mantas), C-416/17, EU:C:2018:811, 106. un 107. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

101 Šādos apstākļos dalībvalsts konstitucionālās tiesas judikatūra var būt prasības sakarā ar pienākumu neizpildi priekšmets, ja to var uzskatīt par šīs dalībvalsts no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu neizpildi.

– *Par pirmā iebilduma pirmo daļu*

102 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai: lai arī tieslietu organizācija dalībvalstīs – citastarp valsts augstāku tiesu izveide, sastāvs, kompetence un darbība – ir šo valstu kompetencē, tomēr tām, īstenojot šo kompetenci, jāievēro pienākumi, kas attiecībā uz tām izriet no Savienības tiesībām, it īpaši LES 2. un 19. panta (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 48. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

103 Konkrētāk, dalībvalstīm jānodrošina, lai normas, kuras tās pieņem uz minētās kompetences pamata, atbilstu prasībām, kas izriet no LES 2. un 19. panta, un neapdraudētu to efektīvu piemērošanu.

104 Tas it īpaši attiecas uz valsts tiesību normām, kuras regulē lēmumu par tiesnešu iecelšanu pieņemšanas materiāltiesiskos nosacījumus un procesuālo kārtību, un attiecīgā gadījumā – uz normām, kuras attiecas uz pārbaudi tiesā, kas piemērojama saistībā ar šādām iecelšanas procedūrām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 68. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

105 Saistībā ar pienākumiem, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta, jānorāda, ka šajā tiesību normā, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā paredzētā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī tiesību subjektiem Savienības tiesībās noteikto tiesību aizsardzību tiesā (spriedumi, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 217. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 39. punkts).

106 Tiesību, kuras tiesību subjekti gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir vispārējs Savienības tiesību princips, kurš izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām. Šāda tiesību aizsardzība tiesā ir nostiprināta arī ECPAK 6. un 13. pantā, kuru būtība atbilst Hartas 47. pantam. Tādēļ pēdējā minētā tiesību norma ir pienācīgi jāņem vērā LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretācijā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 89. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).

107 Lai nodrošinātu šādu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ikvienai dalībvalstij saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu ir jānodrošina, lai struktūras, kurām kā "tiesai" Savienības tiesību izpratnē ir jālemj par jautājumiem, kas saistīti ar šo tiesību piemērošanu vai interpretāciju un kas tādējādi ietilpst tās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, starp kurām ir arī garantija par piekļuvi neatkarīgai un objektīvai, tiesību aktos noteiktai tiesai, kā apstiprināts Hartas 47. panta otrajā daļā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 220. un 221. punkts; 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 40. punkts, un 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 70. un 71. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

108 It īpaši jāuzsver, ka tiesu neatkarības un objektivitātes prasība ietilpst tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu būtībā un šīm tiesībām ir kardināla nozīme kā garantijai, ka tiks aizsargātas visas tiesības, kuras attiecīgajiem subjektiem noteiktas Savienības tiesībās, un saglabātas LES 2. pantā izklāstītās dalībvalstu kopējās vērtības, tostarp tiesiskuma vērtība. Šīs prasības, kas tostarp paredzētas LES 19. pantā, tādējādi konkretizē vienu no LES 2. pantā nostiprinātajām Savienības un dalībvalstu pamatvērtībām, kurās ir definēta Savienības kā kopējas tiesību sistēmas pati identitāte un kuras ir jārespektē gan Savienībai, gan dalībvalstīm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 26. marts, *Simpson*/Padome un HG/Komisija, pārskatīšana, C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 71. punkts; 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 94. punkts, kā arī 2024. gada 29. jūlijs, *Valančius*, C-119/23, EU:C:2024:653, 46. un 47. punkts).

109 Šajā ziņā jāuzsver, ka Tiesai, pildot tai ar LES 19. panta 1. punkta pirmo daļu uzticēto uzdevumu, jānodrošina, lai tiktu ievērots tiesiskums Līgumu interpretēšanā un piemērošanā.

110 Kā izriet no pastāvīgās judikatūras, tā kā Tiesai ir ekskluzīva kompetence sniegt galīgu un saistošu Savienības tiesību interpretāciju, tai ir jākonkretizē prasības, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, attiecībā uz tiesu neatkarības, objektivitātes un noteikšanas tiesību aktos kritērijiem. Lai nodrošinātu Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu visās dalībvalstīs, kā prasīts LES 19. panta 1. punktā, šīs prasības nevar būt atkarīgas ne no valsts tiesību normu interpretācijas, ne no valsts tiesas izmantotas Savienības tiesību normu interpretācijas, kas neatbilst Tiesas sniegtajai interpretācijai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

111 Šajā ziņā jāatgādina, ka LESD 267. pantā paredzētā prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, kura izveido tiesnešu dialogu starp Tiesu un dalībvalstu tiesām ar mērķi nodrošināt Savienības tiesību vienveidīgu interpretāciju, ir vērsta tieši uz to, lai nodrošinātu Savienības tiesību saskanību, pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – ar Līgumiem izveidoto tiesību savveidīgo raksturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Tiesnešiem piemērojamie disciplinārie pasākumi), C-791/19, EU:C:2021:596, 222. punkts un tajā minētā judikatūra).

112 Tādējādi valsts tiesai ir jāizmanto šī tiesvedība, ja tai ir tādas šaubas par savas valsts tiesību saderību ar Savienības tiesību normu, saistībā ar kurām nupat minēto normu nepieciešams interpretēt.

113 Attiecībā uz tādu prasību, kuras izriet LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, pārbaudi nav strīda, ka šajā tiesību normā dalībvalstīm ir uzlikts skaidrs un precīzs pienākums sasniegt noteiktu rezultātu, un tas nav saistīts ne ar kādu nosacījumu par to tiesu neatkarību, kurām ir jāinterpretē un jāpiemēro Savienības tiesības (spriedums, 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 146. punkts).

114 Līdz ar to valsts tiesām, kurām atbilstoši savai kompetencei jāpiemēro Savienības tiesības, ir jānodrošina no šīm tiesībām izrietošo prasību – un tātad LES 19. panta 1. punkta otrās daļas – pilnīga iedarbība, šīs tiesību normas tiešās iedarbības dēļ vajadzības gadījumā nepiemērojot nevienu tai pretrunā esošu valsts tiesību normu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. punkts, un 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 252. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

115 Tādējādi gadījumā, ja ir pierādīts LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpums, Savienības tiesību pārākuma princips prasa, lai valsts tiesas, kurām atbilstoši savai kompetencei ir jāpiemēro Savienības tiesības, pēc savas ierosmes nepiemērotu valsts tiesību normas, kas ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajai daļai, neatkarīgi no tā, vai tām ir leģislatīva vai konstitucionāla izcelsme, neprasot vai negaidot, kad minētās tiesību normas tiks atceltas likumdošanas ceļā vai izmantojot kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 18. maijs, *Asociaţia "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 251. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

116 Šā pienākuma pilnībā piemērot visas Savienības tiesību normas, kurām ir tieša iedarbība, izpilde ir uzskatāma par nepieciešamu, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu piemērošanu visās dalībvalstīs, kā prasīts LES 19. panta 1. punktā (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 54. punkts).

117 Tādējādi prasībām, kas izriet no paša Savienības tiesību rakstura, neatbilst neviena tāda valsts tiesību sistēmas norma vai neviena tāda likumdošanas, administratīvā vai tiesu prakse, kuras dēļ samazinātos Savienības tiesību efektivitāte, ja tiesai, kuras kompetencē ir piemērot šīs tiesības, tiktu liegtas pilnvaras šajā piemērošanas brīdī darīt visu nepieciešamo, lai netiktu piemērotas tādas valsts tiesību normas, kas, iespējams, rada šķēršli tieši piemērojamu Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei (spriedums, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 272. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

118 Tāpēc Tiesa – kurai bija iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju saistībā ar prasību, ko par *KRS* rezolūcijām cēluši kandidāti uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu amatiem, – 2021. gada 2. marta sprieduma A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153) 128., 136. un 139. punktā būtībā nosprieda, ka šai tiesību normai ir pretrunā tādi valsts tiesību aktu grozījumi, kas atņem efektivitāti un pēc tam pilnībā atceļ šāda veida struktūras tiesnešu iecelšanas procedūrās pieņemtu rezolūciju pārbaudi tiesā. Tiesa norādīja – ja šāda struktūra nesniedz pietiekamas neatkarības garantijas, neizraudzīto kandidātu iespējas celt prasību tiesā esība, pat ja tā aprobežojas ar pārbaudi par to, vai pilnvaras nav pārsniegtas vai izmantotas nepareizi un vai nav pieļauta tiesību kļūda vai acīmredzama kļūda vērtējumā, ir nepieciešama, lai tiesnešu iecelšanas amatā procesu pasargātu no tiešas vai netiešas ietekmes.

119 Minētajā spriedumā Tiesa ir arī precizējusi prasības, kas izriet no pārākuma principa, kurš iesniedzējtiesai bija saistošs situācijā, kad valsts likumdevējs nebija noteicis tiesu, kura nav iesniedzējtiesa, kura atbilstu no Savienības tiesībām izrietošajām neatkarības prasībām un kurai būtu jāizskata tai iesniegtās pamatlietas pēc tam, kad tā būtu saņēmusi Tiesas atbildi uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem. Tādējādi Tiesa minētā sprieduma 149. punktā atzina, ka attiecīgās lietas apstākļos vienīgais veids, kā iesniedzējtiesa varēja efektīvi novērst LESD 267. panta un LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumus, kas izrietēja no attiecīgā valsts likuma pieņemšanas, ar kuru tai būtībā tika liegta jebkāda efektīva kompetence izskatīt šos strīdus pēc būtības, pārbaudot *KRS* rezolūcijas, bija turpināt īstenot tiesas kompetenci, saskaņā ar kuru tā bija vērsusies Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, pamatojoties uz valsts tiesību normām, kas bija piemērojamas līdz tam.

120 Turklāt 2021. gada 6. oktobra sprieduma W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798) 154., 155. un 161. punktā Tiesa ir precizējusi pienākumus, kādi ir valsts tiesai, kura ir vērsusies Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja šī valsts tiesa secina, ka no visiem nosacījumiem un apstākļiem, kas saistīti ar valsts tiesneša iecelšanas procesu, izriet, ka iecelšana ir notikusi, acīmredzami pārkāpjot pamatnoteikumus, kas ir daļa no attiecīgās tiesu sistēmas izveides un darbības, un ka minētā procesa rezultāta integritāte ir apdraudēta un indivīdiem rada pamatotas šaubas par attiecīgā tiesneša neatkarību un objektivitāti. Šādā gadījumā no LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajām prasībām un no Savienības tiesību pārākuma principa izriet, ka šai valsts tiesai attiecīgais tiesneša pieņemtais nolēmums jāatzīst par spēkā neesošu, ja, ņemot vērā attiecīgo procesuālo situāciju, šādas sekas ir nepieciešamas, lai nodrošinātu Savienības tiesību pārākumu, un to nevar aizliegt neviena valsts tiesību norma.

121 Šajā gadījumā no 2021. gada 7. oktobra sprieduma izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) minētajā spriedumā sniegtā Polijas Konstitūcijas interpretācija nepieļauj, ka prasības, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas – kā Tiesa to interpretējusi citastarp šā sprieduma 118.–120. punktā minētajos spriedumos –, varētu radīt sekas Polijā un nodrošināt šīs tiesību normas pilnīgu efektivitāti.

122 Proti, pirmām kārtām, kā secinājumu 50. punktā būtībā norādījis ģenerāladvokāts – no 2021. gada 7. oktobra sprieduma rezolutīvās daļas 2. punkta b) apakšpunkta un 3. punkta b) apakšpunkta, kā arī no motīvu daļas 6.2., 6.4., 6.5., 8.3. un 8.5. punkta izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) noraida sekas, kuras attiecībā uz valsts tiesām izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas – kā to ir interpretējusi Tiesa – piemērošanas, vispārīgi izslēdzot šo tiesu kompetenci pārbaudīt to *KRS* rezolūciju tiesiskumu, ar kurām tiek ierosināts iecelt kandidātus tiesneša amatos.

123 Otrām kārtām, kā secinājumu 51. punktā būtībā norādījis ģenerāladvokāts – no 2021. gada 7. oktobra sprieduma rezolutīvās daļas 3. punkta a) un c) apakšpunkta, kā arī motīvu daļas 6.4. un 8.4. punkta izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) vispārīgi izslēdz no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošās valsts tiesu pilnvaras atbilstoši savai kompetencei pārbaudīt tiesnešu iecelšanas procedūru, tostarp iecelšanas aktu, likumību, lemt par tiesneša iecelšanas procesa trūkumiem un līdz ar to – atzīt šādā procedūrā iecelta tiesneša pieņemtu nolēmumu par spēkā neesošu, ja šādas sekas ir nepieciešamas attiecīgajā procesuālajā situācijā.

124 Taču Tiesa jau ir nospriedusi, ka valsts tiesai pēc definīcijas nevar aizliegt pildīt tai ar Līgumiem uzticētos uzdevumus un ievērot tai Līgumos noteiktos pienākumus, īstenojot tādu tiesību normu kā LES 19. panta 1. punkta otrā daļa (spriedums, 2023. gada 13. jūlijs, YP u.c. (Tiesneša imunitātes atcelšana un atstādināšana no amata), C-615/20 un C-671/20, EU:C:2023:562, 85. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

125 Tātad 2021. gada 7. oktobra spriedums liedz Polijas tiesām atbilstoši savai kompetencei piemērot LES 19. panta 1. punkta otro daļu – kā Tiesa to interpretējusi citastarp šā sprieduma 118.–120. punktā minētajos spriedumos – un veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas attiecīgo tiesību subjektu tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā tajās jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Līdz ar to 2021. gada 7. oktobra spriedums, kā izriet it īpaši no šā sprieduma 103., 104., 107., 110., 117. un 119. punktā ietvertajiem apsvērumiem, ir acīmredzami nesaderīgs ar prasībām, kuras izriet no šīs tiesību normas, kā to interpretējusi Tiesa atbilstoši savai ekskluzīvajai kompetencei sniegt galīgu un saistošu Savienības tiesību interpretāciju.

126 No tā izriet, ka, ņemot vērā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 7. oktobra spriedumā sniegto Polijas Konstitūcijas interpretāciju, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktos pienākumus.

127 Tāpēc Komisijas pirmā iebilduma pirmā daļa jāatzīst par pamatotu.

– *Par pirmā iebilduma otro daļu*

128 Pirmā iebilduma otrā daļa attiecas uz 2021. gada 14. jūlija spriedumu, ar kuru *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) apšaubīja to pagaidu pasākumu tiešu piemērošanu, kurus Tiesa saskaņā ar LESD 279. pantu noteikusi 2020. gada 8. aprīļa rīkojumā Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

129 Atbilstoši citastarp šā sprieduma 102.–104., 107., 109. un 110. punktā ietvertajiem apsvērumiem pārbaude, vai dalībvalstis ievēro prasības, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, kā to interpretējusi Tiesa, pilnībā ietilpst Tiesas kompetencē, it īpaši tad, ja tā izskata prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, ko Komisija cēlusi, pamatojoties uz LESD 258. pantu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 62. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

130 Lai nodrošinātu pieņemamā galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti un izvairītos no nepilnībām Tiesas nodrošinātajā tiesiskajā aizsardzībā, kā arī lai nodrošinātu efektīvu Savienības tiesību piemērošanu, kas ir nesaraujami saistīta ar LES 2. pantā nostiprināto tiesiskuma vērtību, kura ir Savienības dibināšanas pamatā, ar LESD 279. pantu Tiesai ir piešķirta kompetence – pēc pagaidu noregulējuma tiesvedībā lietas dalībnieka iesniegta pieteikuma – noteikt jebkādus pagaidu pasākumus, ko tā uzskata par nepieciešamiem (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2017. gada 20. novembris, Komisija/Polija, C-441/17 R, EU:C:2017:877, 94., 97. un 102. punkts).

131 Tāpēc tieslietu organizāciju reglamentējošas valsts tiesību normas tiesvedībā sakarā ar pienākumu neizpildi var ne vien tikt pārbaudītas no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas viedokļa, bet Tiesa attiecībā uz tām var noteikt arī pagaidu pasākumus, lai citastarp apturētu minēto tiesību normu piemērošanu (šajā nozīmē skat. Tiesas priekšsēdētāja vietnieces rīkojumu, 2021. gada 14. jūlijs, Komisija/Polija, C-204/21 R, EU:C:2021:593, 54. punkts).

132 Šajā ziņā no Tiesas Reglamenta 160. panta 3. punkta izriet, ka pagaidu noregulējuma tiesnesis var noteikt pagaidu pasākumu, ja ir pierādīts, ka tā noteikšana pirmšķietami ir pamatota no faktu un tiesību viedokļa (*fumus boni iuris*) un ka tas ir steidzams tādā nozīmē, ka tas ir nepieciešams, lai novērstu būtisku un neatgriezenisku kaitējumu prasītāja interesēm vai nodrošinātu citu jau iepriekš noteiktu pagaidu pasākumu ievērošanu, ka tas ir jānosaka un tam jārada sekas jau pirms nolēmuma pēc būtības pieņemšanas, un pagaidu noregulējuma tiesnesis vajadzības gadījumā izsver attiecīgās intereses (šajā nozīmē skat. rīkojumus, 2017. gada 20. novembris, Komisija/Polija, C-441/17 R, EU:C:2017:877, 99. un 104. punkts, kā arī 2018. gada 17. decembris, Komisija/Polija, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, 29. punkts).

133 Taču Savienības tiesību pilnīga efektivitāte tiktu apdraudēta, ja valsts tiesību norma varētu liegt atzīt Tiesas saskaņā ar LESD 279. pantu noteikto pagaidu pasākumu saistošo spēku un līdz ar to liegt valsts tiesai, kas izskata ar Savienības tiesībām saistītu strīdu, nodrošināt šo pagaidu pasākumu iedarbīgumu, lai tostarp garantētu Tiesas nolēmuma, kurā tiks lemts par to tiesību esību, uz kurām attiecīgais subjekts atsaucas uz Savienības tiesību normu pamata, pilnīgu efektivitāti.

134 2020. gada 8. aprīļa rīkojumā Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277) Tiesa, pamatojoties uz LESD 279. pantu, uzdeva līdz galīgā sprieduma pasludināšanai lietā Komisija/Polija (C-791/19) apturēt to Polijas tiesību normu piemērošanu, ar kurām Disciplinārlietu palātai ir piešķirta kompetence izskatīt tiesnešu disciplinārlietas gan pirmajā instancē, gan apelācijas instancē. Turklāt šajā rīkojumā Tiesa uzdeva Polijas Republikai līdz minētā sprieduma pasludināšanai atturēties no Disciplinārlietu palātā izskatāmo lietu nodošanas tādam iztiesāšanas sastāvam, kurš neatbilst neatkarības prasībām, kas noteiktas tostarp 2019. gada 19. novembra spriedumā A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982).

135 Minētā rīkojuma 77. punktā Tiesa būtībā nosprieda – pirmšķietami nevar izslēgt, ka ar valsts tiesību normām, kuru piemērošanu Komisija lūdz apturēt, tiek pārkāpts Polijas Republikai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktais pienākums nodrošināt, lai nolēmumus, kas pieņemti disciplinārlietās par *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) un vispārējās jurisdikcijas tiesu tiesnešiem, pārbaudītu struktūra, kas atbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, tostarp neatkarības prasībai.

136 Tā paša rīkojuma 78. punktā Tiesa secināja, ka, ņemot vērā Komisijas norādītos faktiskos apstākļus, kā arī interpretācijas elementus, kas tostarp sniegti 2019. gada 24. jūnija spriedumā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531) un 2019. gada 19. novembra spriedumā A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982), argumenti, kurus šī iestāde izvirzījusi prasības sakarā ar pienākumu neizpildi pirmā pamata otrajā iebildumā lietā Komisija/Polija (C-791/19), kas bija pamatā pieteikumam par pagaidu pasākumu noteikšanu, kura rezultātā tika izdots šis rīkojums, pirmšķietami nešķita acīmredzami nepamatoti.

137 Kā izriet no 2020. gada 8. aprīļa rīkojuma Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277) 53. punkta, šīs prasības sakarā ar pienākumu neizpildi pirmā pamata otrais iebildums attiecās uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu, jo Polijas Republika negarantēja Disciplinārlietu palātas neatkarību un objektivitāti.

138 Tādējādi šajā rīkojumā noteikto pagaidu pasākumu mērķis bija nodrošināt tāda galīgā sprieduma pilnīgu efektivitāti, kas tiks pasludināts tiesvedībā saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi lietā Komisija/Polija (C-791/19), lai ļautu izvairīties no nepilnībām Tiesas saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu nodrošinātajā tiesiskajā aizsardzībā.

139 Šajā lietā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 14. jūlija spriedumā nosprieda, ka pagaidu pasākumi, ko Tiesa noteikusi 2020. gada 8. aprīļa rīkojumā Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277), ir pieņemti *ultra vires*, jo Līgumos Savienībai nav piešķirta kompetence attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un kompetenci, kā arī tiesvedību šajās tiesās. Minētajā spriedumā tika atzīts, ka šie pasākumi nav saderīgi ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) spriedumu *erga omnes* saistošo un galīgo raksturu, kas izriet no Polijas Konstitūcijas 190. panta 1. punkta.

140 Tādējādi no minētā sprieduma izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ir apstrīdējusi pašu principu, ka Polijas Republikai ir jāievēro pienākumi, kuri tai tieslietu organizācijas jomā izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, kā konstatēts it īpaši šā sprieduma 102.–104. punktā. Ar minēto spriedumu šī tiesa – acīmredzami pārkāpjot šā sprieduma 130.–132. punktā konstatēto – vispārēji atteicās atzīt Tiesas kompetenci uz LESD 279. panta pamata noteikt pagaidu pasākumus, kuru mērķis ir Polijā saglabāt LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību neatkarīgā tiesā.

141 Šajos apstākļos jākonstatē, ka, ņemot vērā Polijas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktos pienākumus.

142 No tā izriet, ka arī pirmā iebilduma otrā daļa ir pamatota un ka līdz ar to šis iebildums jāatzīst par pilnībā pamatotu.

Par otro iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

143 Ar otro iebildumu, ko veido divas daļas, Komisija apgalvo, ka Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai izriet no Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī Tiesas spriedumu saistošā spēka principa. Šī neizpilde izrietot no tā, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) strīdīgajos spriedumos veiktas Polijas Konstitūcijas interpretācijas dēļ vienpusēji noraidīts pārākuma princips un tādu Līgumu pamatnoteikumu efektivitāte kā LES 2. pants, 4. panta 3. punkts un 19. panta 1. punkts, kā arī LESD 279. pants un ka tā ir uzdevusi visām Polijas iestādēm nepiemērot šīs tiesību normas. Tādēļ *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) liedzot valsts varas orgāniem efektīvi piemērot LES 19. panta 1. punkta otro daļu un ievērot Tiesas noteiktos pagaidu pasākumus.

144 Otrā iebilduma pirmajā daļā Komisija norāda – *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 7. oktobra spriedumā ir nospriedusi, ka LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā Tiesa tos interpretējusi it īpaši 2021. gada 2. marta spriedumā A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153) un 2021. gada 6. oktobra spriedumā W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798), nav saderīgi ar Polijas Konstitūciju. Turklāt, norādot uz savu spriedumu *erga omnes* saistošo spēku un galīgo raksturu atbilstoši Polijas Konstitūcijas 190. panta 1. punktam, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) minētajā 2021. gada 7. oktobra spriedumā esot aizliegusi visiem Polijas valsts varas orgāniem, it īpaši tiesām, piemērot šīs LES normas, kā tās interpretējusi Tiesa.

145 Konkrētas 2021. gada 7. oktobra sprieduma sekas esot aizliegums Polijas tiesām nodrošināt, lai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, kā to interpretējusi Tiesa 2021. gada 2. marta spriedumā A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība) (C-824/18, EU:C:2021:153), pilnībā radītu sekas, jo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) atzina, ka šāda interpretācija nav saderīga ar Polijas Konstitūcijas 8. panta 1. punktu, tāpēc ka atbilstoši minētajai interpretācijai LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir prasīts, lai *KRS* rezolūcijas, ar kurām tiek virzīti kandidāti iecelšanai *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu amatā, varētu tikt pārbaudītas tiesā.

146 Turklāt Polijas tiesām esot uzlikts pienākums atturēties nodrošināt tādas Tiesas judikatūras efektivitāti, kura attiecas uz valsts tiesu kompetenci pārbaudīt, vai tiesa atbilst no Savienības tiesībām izrietošajai prasībai par neatkarīgu un tiesību aktos noteiktu tiesu, ja šī pārbaude nozīmē, ka jāizvērtē tiesneša iecelšanas procedūra.

147 Šajā ziņā konkrēti no 2021. gada 7. oktobra sprieduma motīvu daļas 8.3.–8.6. punkta izrietot, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) Tiesas sniegto LES 19. panta 1. punkta otrās daļas interpretāciju, saskaņā ar kuru kompetentajām valsts tiesām ļauts veikt efektīvu *KRS* rezolūciju pārbaudi tiesā, šajā ziņā atstājot bez piemērošanas valsts tiesību normas un *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) judikatūru, kā arī izvērtēt tiesneša iecelšanas likumību, lai garantētu pusēm tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, atzinusi par *ultra vires* un par tādu, kas nelikumīgi grauj Polijas konstitucionālo identitāti.

148 Proti, pirmkārt, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ieskatā valsts tiesu kompetence pārbaudīt tiesnešu iecelšanas procedūras likumību izraisītu to, ka tiktu ierobežota Polijas Republikas prezidenta konstitucionālā prerogatīva iecelt personu tiesneša amatā pēc *KRS* priekšlikuma. Otrkārt, ja Polijas tiesas piemērotu prasību par neatkarīgu un objektīvu, tiesību

aktos noteiktu tiesu saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, tiktu apšaubīts Polijas Republikas prezidenta izdoto aktu par iecelšanu tiesneša amatā tiesiskums, lai gan šie akti nevarot tikt pārbaudīti tiesā viņam piešķirtās prerogatīvas dēļ un tiesnešu iecelšanas amatā anulēšana vai pārbaude pēc tam, kad iecelšanu amatā ir pasludinājis Polijas Republikas prezidents, ir aizliegta saskaņā ar Polijas Konstitūcijas 179. pantu, lasot to kopsakarā ar 144. panta 3. punkta 17. apakšpunktu.

149 Turklāt 2021. gada 7. oktobra sprieduma motīvu daļas 2.4. un 4.1. punktā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot nospriedusi, ka LES 4. panta 2. punktā ir noteiktas Savienības tiesību pārākuma principa un Tiesas kompetences robežas ar mērķi respektēt dalībvalstu konstitucionālo identitāti, kā arī valsts pamatfunkcijas.

150 Attiecībā uz minētā sprieduma sekām – no tā motīvu daļas 10. iedaļas izrietot, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ne tikai aizliegusi Polijas tiesām efektīvi piemērot LES 19. panta 1. punkta otro daļu atbilstīgi Tiesas sniegtajai šīs tiesību normas interpretācijai un vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērot valsts tiesību normas, kas ir pretrunā šai interpretācijai, bet arī atzinusi, ka Tiesas sniegtā šīs tiesību normas interpretācija, lasot šo normu kopsakarā ar LES 2. pantu, Polijas tiesību sistēmā nerada tiesiskas sekas.

151 Visbeidzot, minētā sprieduma rezolutīvās daļas 1. punktā esot ietverts "ārkārtīgi satraucošs" apgalvojums attiecībā uz to, vai Polijas Republika akceptē tiesiskās sekas, kuras izriet no tās pievienošanās Savienībai. Tomēr šis apgalvojums esot formulēts neviennozīmīgi, tāpēc esot grūti vai pat neiespējami no tā izsecināt precīzas tiesiskās sekas.

152 Pirmām kārtām, minēto apgalvojumu varētu interpretēt tādējādi, ka ar to *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ir apšaubījusi Līgumu visbūtiskāko noteikumu, proti, LES 1. panta pirmās un otrās daļas, kā arī 4. panta 3. punkta, faktisko spēkā esību, un šī apšaubīšana ir balstīta uz "provokatīvu apgalvojumu", ka Eiropas integrācija esot sasniegusi jaunu posmu, kurā Savienības iestādes rīkojoties ārpus tām piešķirtajām pilnvarām – līdz ar to Polijas Konstitūcija vairs neesot Polijas Republikas augstākais likums un šī dalībvalsts vairs nevarot funkcionēt kā suverēna un demokrātiska valsts. Šāda nostāja esot frontāls uzbrukums pašai koncepcijai par Savienību kā dalībvalstīm kopīgu tiesību sistēmu, kuras pamatā ir LES 2. pantā minētās vērtības un kurā ikviena Savienības iestāžu rīcība iekļaujas LES 5. panta 2. punktā minētajā kompetences piešķiršanas principā un tiek prezumēts, ka tā atbilst šim principam.

153 Otrām kārtām, 2021. gada 7. oktobra sprieduma rezolutīvās daļas 1. punktā ietvertais apgalvojums varētu arī tikt uztverts tādējādi, ka tas attiecas uz situāciju, kura vēl nav notikusi un attiecībā uz kuru *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ir izteikusi "atrunu", atgādinot, cik svarīgi ir ievērot kompetenču piešķiršanas principu, lai saglabātu Eiropas integrāciju Savienības dibināšanas līgumu noteiktajās robežās. Šķietot, ka minētā sprieduma 11. punktā ietvertie "noslēguma apsvērumi" zināmā mērā apstiprina šādu interpretāciju, jo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tajos esot minējusi iespēju Savienības normatīvos aktus, kā arī Tiesas judikatūru pakļaut konstitucionalitātes pārbaudei hipotētiskajā situācijā nākotnē, kad Tiesas darbība varētu tikt uzskatīta par tādu, kas iejaucas Polijas valsts ekskluzīvajā kompetencē.

154 Komisija piebilst, ka 2021. gada 7. oktobra sprieduma fragmenti, kas attiecas uz Savienības iestādēm, kuras rīkojoties, iespējami pārsniegdamas tām piešķirtās pilnvaras, un par Polijas Konstitūcijas beznosacījuma augstāku spēku, tikai pastiprina tās dziļās bažas par vispārējām sekām, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) veiktā Polijas Konstitūcijas interpretācija rada attiecībā uz Savienības tiesībām. Tā kā šādi neviennozīmīgi apgalvojumi radot

šaubas par LES 4. panta 3. punkta efektīvu piemērošanu, pārākuma principu un minētajā spriedumā aplūkoto Savienības tiesību normu efektivitāti, tie katrā ziņā Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principu, kā arī Tiesas spriedumu saistošā spēka principa pārkāpumu padarot vēl nopietnāku.

155 Otrā iebilduma otrajā daļā Komisija norāda, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2021. gada 14. jūlija spriedumā nav ievērojusi visu saskaņā ar LESD 279. pantu Tiesas noteikto pagaidu pasākumu saistošo spēku attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju, kompetenci un kompetences īstenošanu, kā arī tiesvedību šajās tiesās. Proti, minētā sprieduma motīvu daļā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot nospriedusi, ka ar pagaidu pasākumiem, kurus Tiesa noteikusi 2020. gada 8. aprīļa rīkojumā Komisija/Polija (C-791/19 R, EU:C:2020:277), ir pārkāpts kompetences piešķiršanas princips, kā arī nav respektēta Polijas konstitucionālā identitāte un šie pagaidu pasākumi nav saderīgi ar konstitucionālo tiesiskas un demokrātiskas valsts principu, kas nostiprināts Polijas Konstitūcijas 2. pantā.

156 Turklāt *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot skaidri apstiprinājusi Polijas Konstitūcijas kā Polijas augstāka tiesību avota pārākumu pār šo rīkojumu un tādējādi esot atteikusies atzīt, ka minētais rīkojums prevalē pār valsts tiesību normām, un šajā ziņā uzsvērusi, ka tas ir pieņemts *ultra vires* un ir pretrunā Polijas Konstitūcijai. *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot arī atzinusi par neatbilstošu Konstitūcijai jebkuru turpmāku pagaidu pasākumu, kas saskaņā ar LESD 279. pantu tiktu veikts attiecībā uz Polijas tiesu sistēmu, un tādējādi atņēmusi šādiem pasākumiem jebkādas saistošas tiesiskās sekas Polijā un pārkāpusi Savienības tiesību pārākuma un efektivitātes principus, kā arī Tiesas nolēmumu saistošā spēka principu.

157 No 2021. gada 14. jūlija sprieduma rezolutīvās daļas izrietot, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) LES 4. panta 3. punktu, lasot to kopsakarā ar LESD 279. pantu, uzskata par pretēju vairākām Polijas Konstitūcijas normām, proti, 2. pantam, kurā nostiprināts tiesiskas valsts princips, 7. pantam, kurā nostiprināts tiesiskuma princips, 8. panta 1. punktam, kurā nostiprināts Polijas Konstitūcijas pārākuma princips, 90. panta 1. punktam, kas regulē valsts kompetences nodošanu starpvaldību organizācijai, kā arī 4. panta 1. punktam, kurā nostiprināts suverenitātes princips, jo Tiesa *ultra vires* esot noteikusi Polijas Republikai pagaidu pasākumus attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un kompetenci, kā arī tiesvedību šajās tiesās.

158 Komisija uzskata, ka šāda Polijas Konstitūcijas interpretācija ir pretrunā LES 4. panta 3. punktam un LESD 279. pantam, kā arī Savienības tiesību pārākuma un efektivitātes principiem un ka tādējādi ar to tiek apšaubīta šo Līgumu normu vienveidīga piemērošana, kā arī Savienības tiesību sistēmas autonomija. Turklāt, neievērojot Tiesas saskaņā ar LESD 279. pantu Polijas Republikai noteikto pagaidu pasākumu juridiski saistošo raksturu attiecībā uz Polijas tiesu organizāciju un darbību, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) apstrīdot Tiesas spriedumu juridiski saistošo spēku.

159 Polijas Republika uzskata, ka otrais iebildums ir pamatots.

160 Šī dalībvalsts piebilst – lai gan dalībvalstis katra savā konstitūcijā attiecības starp valsts konstitucionālajām tiesībām un Savienības tiesībām regulē atšķirīgi, pēdējo minēto tiesību efektivitāte dažādās dalībvalstīs nevarot būt atšķirīga. Līgumu mērķus nebūtu iespējams sasniegt, ja netiktu vienveidīgi piemērotas Savienības tiesības, kuras atbilstoši vispāratzītam principam prevalē pār valsts tiesībām, tostarp konstitucionāla ranga tiesībām. Turklāt vienīgi Tiesa esot pilnvarota interpretēt Savienības tiesības saistošā veidā. Papildus tam, lai gan *Trybunał*

Konstytucyjny (Konstitucionālā tiesa) nolēmumi ir galīgi, tai ir iespējams atkāpties no iepriekš paustās nostājas. Katrā ziņā šajā gadījumā, ņemot vērā šīs tiesas prettiesisko sastāvu un vairākus citus šajā lietā norādītos faktiskos apstākļus, tās lēmumi varot tikt apstrīdēti.

Tiesas vērtējums

161 Ar abām otrā iebilduma daļām, kuras jāizskata kopā, Komisija būtībā apgalvo, ka ar strīdīgajiem spriedumiem ir pārkāpti Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principi, kā arī Tiesas judikatūras saistošā spēka princips.

162 Šajā ziņā Komisija būtībā apgalvo, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), pirmkārt, pamatojoties uz pašas veiktu Savienības tiesību interpretāciju, ir atzinusi, ka Tiesas judikatūra par LES 19. panta 1. punkta otro daļu, lasot to kopsakarā ar LES 2. pantu, kā arī tās saskaņā ar LESD 279. pantu noteiktie pagaidu pasākumi esot *ultra vires*, un, otrkārt, ir atzinusi, ka ar šo judikatūru un minētajiem pasākumiem tādējādi tiek aizskarta Polijas konstitucionālā identitāte, kā arī pārkāptas dažādas Polijas Konstitūcijas normas, it īpaši tās, kurās nostiprināts šīs konstitūcijas pārākums. Nospriežot, ka minētajai judikatūrai un pagaidu pasākumiem Polijas tiesību sistēmā nav tiesisku seku, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) liedzot valsts varas orgāniem efektīvi piemērot LES 19. panta 1. punkta otro daļu un izpildīt minētos pagaidu pasākumus.

– Par pārmetumu, ka ir pārkāpti Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principi

163 Par Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principu pārkāpumu var celt prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, pamatojoties uz LESD 258. pantu (attiecībā uz pārākuma principu skat. spriedumu, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 271. un 287. punkts). Šie principi ir cieši saistīti, tāpēc tie jāanalizē vienkopus.

164 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru par EEK līgumu, lai gan šis līgums ir noslēgts starptautiska nolīguma formā, tas veido tiesiskas kopienas konstitucionālo hartu (šajā nozīmē skat. Atzinumu 1/91 (EEZ līgums – I), 1991. gada 14. decembris, EU:C:1991:490, 21. punkts).

165 Turklāt – un arī atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai – ar Kopienu dibināšanas līgumiem – atšķirībā no parastiem starptautiskajiem līgumiem – ir izveidota jauna tiesību sistēma, kas to spēkā stāšanās brīdī integrēta dalībvalstu tiesību sistēmā un kas ir saistoša to tiesām. Dalībvalstis šīs jaunās tiesību sistēmas, kurai ir savas iestādes, labā ir ierobežojušas savas suverēnās tiesības Līgumos definētajās jomās, un šīs tiesību sistēmas subjekti ir ne tikai dalībvalstis, bet arī to pilsoņi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1963. gada 5. februāris, *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, 23. lpp., kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

166 Šai tiesību sistēmai, kas tādējādi izveidota un attīstīta ar vēlākiem Līgumiem, no kuriem pēdējais ir Lisabonas līgums, ir pašai savs konstitucionālais ietvars un pamatprincipi, īpaši izstrādāta institucionālā struktūra, kā arī pilnīgs tiesību normu kopums, kas nodrošina tās darbību, un tā ir autonoma attiecībā pret dalībvalstu tiesībām, kā arī starptautiskajām tiesībām (šajā nozīmē skat.

Atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK), 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 158. un 170. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un spriedums, 2022. gada 16. februāris, Polija/Parlaments un Padome, C-157/21, EU:C:2022:98, 143. punkts).

167 To papildina Savienības tiesību sistēmas būtiskās iezīmes, kuras saistītas ar šo autonomiju – tādas kā to pārākums attiecībā pret dalībvalstu tiesībām, kā arī tiešā iedarbība, kas piemīt veselai virknei tiesību normu, kuras piemērojamas dalībvalstu pilsoņiem un pašām dalībvalstīm. No minētajām būtiskajām iezīmēm ir izveidojies strukturēts principu, tiesību normu un savstarpēji atkarīgu tiesisko attiecību tīkls, kas savstarpēji saista pašu Savienību un tās dalībvalstis, kā arī dalībvalstis savā starpā (šajā nozīmē skat. Atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK), 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 166. un 167. punkts, kā arī Atzinumu 1/17 (*CETA* nolīgums starp Kanādu un Eiropas Savienību), 2019. gada 30. aprīlis, EU:C:2019:341, 109. punkts un tajā minētā judikatūra).

168 Attiecībā uz Savienības tiesību pārākuma principu jāatgādina, ka Tiesa šo principu iedibinājusi 1964. gada 15. jūlija spriedumā *Costa* (6/64, EU:C:1964:66, 1158.–1160. lpp.) kā principu, kas nostiprina Savienības tiesību prioritāti pār dalībvalstu tiesībām. Šajā sakarā Tiesa ir konstatējusi, ka ar EEK līgumu izveidotā sava tiesību sistēma, kuru dalībvalstis atzinušas, pamatojoties uz savstarpējību, nozīmē, ka tās nevar nedz pār šo tiesību sistēmu likt prevalēt vēlāk pieņemtam vienpusējam pasākumam, nedz arī no EEK līguma izrietošajām tiesībām pretstatīt valsts tiesību normas – lai arī kādas tās būtu –, neatņemot šīm tiesībām to Kopienas raksturu un neapšaubot pašas Kopienas juridisko pamatu. Turklāt Kopienas tiesību saistošais spēks dažādās dalībvalstīs nedrīkst atšķirties atkarībā no vēlāk pieņemtiem valsts tiesību aktiem, jo tas apdraudētu EEK līguma mērķu īstenošanu un radītu ar šo Līgumu aizliegtu diskrimināciju pilsonības dēļ (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 246. punkts).

169 Turklāt šīs Savienības tiesību sistēmas būtiskās īpašības un tās respektēšanas nozīmīgums ir apstiprināts, bez atrunām ratificējot EEK līgumu grozošos līgumus, tostarp Lisabonas līgumu. Proti, pieņemot pēdējo minēto Līgumu, dalībvalstu valdību pārstāvju konference Deklarācijā Nr. 17 par Savienības tiesību aktu augstāku spēku skaidri ir atgādinājusi, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Līgumiem un tiesību aktiem, ko Savienība pieņēmusi, pamatojoties uz Līgumiem, ir augstāks spēks nekā dalībvalstu tiesību aktiem, ievērojot nosacījumus, kuri noteikti attiecīgajā judikatūrā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 248. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 76. punkts un tajā minētā judikatūra).

170 Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā Tiesa ir pastāvīgi apstiprinājusi agrāko judikatūru par Savienības tiesību pārākuma principu – saskaņā ar to visām dalībvalstu iestādēm ir pienākums nodrošināt dažādo Savienības normu pilnīgu iedarbību un dalībvalstu tiesības nevar ietekmēt iedarbību, kura šīm dažādajām normām ir atzīta minēto valstu teritorijā (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 250. punkts, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 50. punkts).

171 Tādējādi saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu dalībvalstu atsaukšanās uz valsts tiesību normām, pat ja tās ir konstitucionāla līmeņa normas, nedrīkst apdraudēt Savienības tiesību vienotību un efektivitāti. Proti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību pārākuma principam piemītošās sekas ir saistošas visām dalībvalsts struktūrām un valsts tiesību normas,

tostarp konstitucionāla rakstura, nedrīkst tam radīt šķēršli (spriedumi, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 251. punkts, kā arī 2024. gada 16. janvāris, *Österreichische Datenschutzbehörde*, C-33/22, EU:C:2024:46, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).

172 Jāpiebilst, LES 4. panta 2. punktā paredzēts, ka Savienība respektē dalībvalstu vienlīdzību saistībā ar Līgumiem. Tomēr Savienība var respektēt šādu vienlīdzību tikai tad, ja dalībvalstīm atbilstoši Savienības tiesību pārākuma principam nav iespējams pār Savienības tiesību sistēmu likt prevalēt vēlāk pieņemtam vienpusējam pasākumam, lai arī kāds tas būtu (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 249. punkts).

173 Tāpat atbilstoši šai pašai loģikai jānorāda, ka Savienības tiesību vienveidīga piemērošana ir Savienības tiesību sistēmas pamatprasība. Šāda prasība ir neatraujama no tiesiskas kopienas pašas pastāvēšanas un nepieciešama, lai nodrošinātu, ka tiek respektēta dalībvalstu vienlīdzība saistībā ar Līgumiem.

174 Šajā kontekstā jāatgādina – lai varētu pievienoties Savienībai, Polijas Republikai bija jāizpilda kandidātvalstīm piemērojamie kritēriji, kurus Eiropadome noteikusi Kopenhāgenā 1993. gada 21. un 22. jūnijā. Atbilstoši šiem kritērijiem nepieciešams, lai kandidātvalstij "būtu stabilas iestādes, kas nodrošina demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības, minoritāšu respektēšanu un aizsardzību" (spriedumi, 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 104. punkts, un, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 65. punkts).

175 Turklāt no LES 2. panta izriet, ka Savienība ir dibināta, pamatojoties uz tādām vērtībām – kā tiesiskums –, kas dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kurā valda tostarp taisnīgums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 30. punkts, un 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u.c., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, 160. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

176 Savienības tiesības tādējādi ir balstītas uz pamatpremisu, ka katrai dalībvalstij ar visām pārējām dalībvalstīm ir virkne kopīgu vērtību, kuras ir Savienības dibināšanas pamatā, kā norādīts LES 2. pantā, un dalībvalstis to savstarpēji atzīst. Šī premisa izriet no Savienības tiesību īpašajām un būtiskajām iezīmēm, kas ir saistītas ar to savveidīgo raksturu un izriet no autonomijas, ko minētās tiesības bauda attiecībā pret dalībvalstu tiesībām un starptautiskajām tiesībām. Šī premisa nozīmē un pamato dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos šo vērtību atzīšanā un tādējādi Savienības tiesību, ar kurām tās tiek īstenotas, ievērošanā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 6. marts, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 34. punkts, kā arī 2022. gada 16. februāris, Ungārija/Parlaments un Padome, C-156/21, EU:C:2022:97, 125. punkts un tajā minētā judikatūra).

177 Attiecīgi LES 2. pants nav vienkāršs politiska rakstura norādījumu vai nodomu paziņojums, bet tajā ir ietvertas vērtības, kas veido pašu Savienības kā kopējas tiesību sistēmas identitāti un kas konkretizētas principos, kuros ietverti dalībvalstīm juridiski saistoši pienākumi. Šo vērtību ievērošanu nevar reducēt līdz pienākumam, kurš kandidātvalstij jāpilda, lai pievienotos Savienībai, un no kura tā pēc pievienošanās varētu atbrīvoties (šajā nozīmē skat. spriedumus,

2022. gada 16. februāris, Ungārija/Parlaments un Padome, C-156/21, EU:C:2022:97, 126., 127. un 232. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 67. un 68. punkts).

178 Proti, LES 49. pantā, kurā paredzēts, ka jebkura Eiropas valsts var lūgt, lai to uzņem par Savienības locekli, ir precizēts, ka Savienība apvieno valstis, kuras ir brīvi un brīvprātīgi atzinušas pašlaik LES 2. pantā minētās kopīgās vērtības, ievēro šīs vērtības un apņemas tās veicināt (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība), C-619/18, EU:C:2019:531, 42. punkts, kā arī 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 61. punkts).

179 Tādējādi tas, ka dalībvalsts respektē LES 2. pantā noteiktās vērtības, ir priekšnoteikums, lai varētu izmantot visas tiesības, kādas izriet no Līgumu piemērošanas šai dalībvalstij. Tātad dalībvalsts nevar grozīt nedz savus tiesību aktus, nedz arī judikatūru tā, ka tiek pazemināts tiesiskuma – kas ir vērtība, kura ir konkretizēta it īpaši LES 19. pantā, – aizsardzības līmenis. Dalībvalstīm ir jārūpējas par to, lai tiktu novērsta jebkāda tiesību aktu un judikatūras tieslietu organizācijas jomā kvalitātes pazemināšanās no šīs vērtības viedokļa, un jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu apdraudēt tiesnešu neatkarību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 63. un 64. punkts, kā arī 2021. gada 21. decembris, *Euro Box Promotion* u.c., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 un C-840/19, EU:C:2021:1034, 162. punkts un tajā minētā judikatūra).

180 Lai arī – kā izriet no LES 4. panta 2. punkta – Savienība respektē dalībvalstu nacionālo identitāti, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām, un tādējādi šīm valstīm ir zināma rīcības brīvība, lai nodrošinātu tiesiskuma principu īstenošanu, no tā nekādi neizriet, ka šis pienākums sasniegt rezultātu dažādās dalībvalstīs varētu atšķirties. Proti, lai gan katrai dalībvalstij ir sava nacionālā identitāte, kas raksturīga tās politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām un ko Savienība respektē, visas dalībvalstis atzīst "tiesiskuma" jēdzienu, kas tām ir kopīgs kā to pašu konstitucionālajām tradīcijām kopīga vērtība un ko tās ir apņēmušās nepārtraukti ievērot (spriedumi, 2022. gada 16. februāris, Ungārija/Parlaments un Padome, C-156/21, EU:C:2022:97, 233. un 234. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 73. punkts).

181 No tā izriet, ka, izvēloties savu konstitucionālo modeli, dalībvalstīm tostarp ir jāievēro tiesu neatkarības prasība, kas izriet no LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 74. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

182 Tāpat, lai tostarp nodrošinātu Savienības tiesību efektivitāti – arī šis princips ir minēts otrajā iebildumā –, tām ir pienākums ievērot Savienības tiesību pārākuma principu un atturēties no tādu pasākumu veikšanas, kuri ir pretrunā Savienības tiesību sistēmas autonomijai.

183 Visbeidzot jānorāda – Pievienošanās akta 2. pantā ir noteikts, ka Pamatlīgumi un akti, ko iestādes un Eiropas Centrālā banka ir pieņēmušas pirms pievienošanās, ir saistoši jaunajām dalībvalstīm un piemērojami šajās dalībvalstīs atbilstīgi minētajos Līgumos un Pievienošanās aktā paredzētajiem nosacījumiem. Tiesa jau ir nospriedusi – no Pievienošanās akta 2. un 10. panta izriet, ka šis akts ir balstīts uz principu par tūlītēju un pilnīgu Savienības tiesību normu piemērošanu jaunajām dalībvalstīm un ka atkāpes, kas ir skaidri paredzētas pārejas noteikumos, ir pieļaujamas tikai pagaidu kārtā (spriedums, 2019. gada 21. marts, Komisija/Polija, C-127/17, EU:C:2019:236, 103. punkts un tajā minētā judikatūra).

184 Tātad Polijas Republikai kopš pievienošanās Savienībai 2004. gada 1. maijā bez jebkādām atrunām ir saistošas primāro tiesību normas, kā arī tiesību akti, kurus Savienības iestādes pieņēmušas pirms pievienošanās, atbilstoši Tiesas sniegtajai to interpretācijai, ja vien šajā ziņā nav skaidri paredzētas atkāpes.

185 Tādējādi, ratificējot Pievienošanās aktu, šī dalībvalsts ir akceptējusi pašu koncepciju par Savienību kā dalībvalstīm kopīgu tiesību sistēmu, kurai ir visas šā sprieduma 163.–181. punktā aprakstītās iezīmes un īpatnības, un ir pievienojusies šai tiesību sistēmai.

186 Šādos apstākļos Polijas Republikai tostarp saskaņā ar LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā noteikto lojālas sadarbības principu savā teritorijā jānodrošina Savienības tiesību piemērošana un ievērošana un saskaņā ar LES 4. panta 3. punkta otro daļu jāveic visi vajadzīgie vispārējie un īpašie pasākumi, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem vai no Savienības iestāžu aktiem. Valsts tiesību sistēmas normas, pat konstitucionālas, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru nevar attaisnot šo pienākumu neizpildi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 8. aprīlis, Komisija/Ungārija, C-288/12, EU:C:2014:237, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

187 Šajā lietā, runājot par 2021. gada 7. oktobra spriedumu, no tā rezolutīvās daļas 2. un 3. punkta izriet, ka Polijas Konstitūcijas interpretācija, ko tajā sniedz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), rada šķēršli tam, lai no LES 2. panta un 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošās prasības – kā tās interpretējusi Tiesa – spētu radīt tiesiskas sekas Polijas tiesību sistēmā. Turklāt, kā izriet no minētā sprieduma motīvu daļas 10. iedaļas, minētā tiesa, atsaucoties uz tās spriedumu *erga omnes* saistošo un galīgo raksturu, ir uzdevusi visām Polijas valsts iestādēm, it īpaši tiesām, atturēties no šo normu piemērošanas, kā tās ir interpretējusi Tiesa.

188 Visbeidzot, minētajā spriedumā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), kā it īpaši izriet no rezolutīvās daļas 1. punkta, kā arī no motīvu daļas 6.2. un 6.4. punkta, ir sniegusi tādu Polijas Konstitūcijas interpretāciju, ar kuru tiek noraidīts Savienības tiesību pārākums pār Polijas konstitucionālajām normām, kā izskaidrots it īpaši šā sprieduma 167.–171. punktā.

189 Ciktāl runa ir par 2021. gada 14. jūlija spriedumu, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) būtībā ir nospriedusi – kā konstatēts šā sprieduma 140. punktā –, ka jebkuram pagaidu pasākumam, kuru Tiesa noteikusi saskaņā ar LESD 279. pantu un kura mērķis ir Polijā saglabāt LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību neatkarīgā tiesā, Polijas tiesību sistēmā nav saistoša spēka. It īpaši no minētā sprieduma motīvu daļas 6.8.–6.10. punkta izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) savu nostāju ir balstījusi uz Polijas Konstitūcijas kā valsts tiesību sistēmas augstākā likuma pārākumu.

190 Šajā ziņā vēl jānorāda – kā var secināt no strīdīgo spriedumu pamatojuma un rezolutīvās daļas –, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ieskatā, pirmkārt, LES 2. pants un 19. panta 1. punkta otrā daļa un, otrkārt, LES 4. panta 3. punkts un LESD 279. pants, kā tos ir interpretējusi Tiesa, ir pretrunā dažādiem Polijas Konstitūcijā nostiprinātajiem principiem un apdraud Polijas konstitucionālo identitāti.

191 Tomēr, ņemot vērā it īpaši šā sprieduma 177.–180. un 186. punktā izklāstītos apsvērumus, nav pamata apgalvot, ka tādu vērtību un principu ievērošana kā tiesiskums, efektīva tiesību aizsardzība tiesā un tiesu neatkarība, kuri nostiprināti LES 2. pantā un 19. panta 1. punkta otrajā daļā un no kuriem atkarīga gan dalībvalsts pievienošanās Savienībai, gan tās dalība Savienības darbībā, ietver prasības, kas var ietekmēt tās nacionālo identitāti LES 4. panta 2. punkta izpratnē. Līdz ar to pēdējā minētā tiesību norma, kas jāinterpretē, ņemot vērā tāda paša ranga normas, kuras

ietvertas LES 2. pantā un LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, nevar atbrīvot dalībvalstis no pienākuma izpildīt no šīm normām izrietošās prasības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 72. punkts).

192 Šāds secinājums attiecas arī uz LES 4. panta 3. punktu, kā arī LESD 279. pantu, kuru mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību pilnīgu ievērošanu un efektivitāti.

193 Tādējādi nav akceptējams, ka Polijas Republika, uzskatīdama, ka no šīm tiesību normām izrietošās prasības varētu ietekmēt Polijas konstitucionālo identitāti, lai gan tajās nostiprinātās vērtības un principi veido Savienības – kā kopējas tiesību sistēmas, kurai šī dalībvalsts ir brīvprātīgi pievienojusies, – pašu identitāti, nepilda savus pienākumus, kuri izriet no LES 2. panta, 4. panta 3. punkta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, kā arī LESD 279. panta.

194 No iepriekš minētā izriet, ka Polijas Konstitūcijas interpretācija, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi strīdīgajos spriedumos, acīmredzami apdraud šajos spriedumos minēto tiesību normu – proti, LES 2. panta, 4. panta 3. punkta un 19. panta 1. punkta otrās daļas, kā arī LESD 279. panta – pārākumu.

195 Turklāt, vienpusēji liedzot Polijas valsts iestādēm piemērot šīs Savienības tiesību normas, ar strīdīgajiem spriedumiem acīmredzami ir pārkāpti arī Savienības tiesību autonomijas, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principi.

196 Šādos apstākļos jākonstatē, ka, ņemot vērā Polijas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi strīdīgajos spriedumos, Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kuri izriet no vispārējiem Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem.

– *Par pārmetumu, ka nav ievērots Tiesas judikatūras saistošā spēka princips*

197 No strīdīgajiem spriedumiem izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ieskatā, pirmkārt, Tiesas judikatūra par LES 2. pantu un 19. panta 1. punkta otro daļu un, otrkārt, pagaidu pasākumi, kurus Tiesa noteikusi saskaņā ar LESD 279. pantu un kuru mērķis ir Polijā saglabāt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību neatkarīgā tiesā, aizskar Polijas konstitucionālo identitāti, jo šī judikatūra un pagaidu pasākumi ir *ultra vires* akti.

198 No šiem spriedumiem arī izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) ir norādījusi, ka tā patur tiesības nākotnē veikt Tiesas nolēmumu *ultra vires* pārbaudi, lai aizsargātu šo identitāti.

199 Šajā ziņā jānorāda, ka šā sprieduma 185. un 186. punktā ietvertie konstatējumi bez jebkādām atrunām attiecas uz noteikumiem, kas reglamentē Savienības tiesu sistēmu, un tātad – no Līgumiem izrietošo tiesas spriešanas kompetenču sadalījumu starp Tiesu un valstu tiesām.

200 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru – lai garantētu Savienības tiesību sistēmas īpašo iezīmju un autonomijas saglabāšanu, ar Līgumiem ir izveidota tiesu sistēma, kuras mērķis ir nodrošināt Savienības tiesību saskanīgu un vienveidīgu interpretāciju (spriedumi, 2018. gada 6. marts, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 35. punkts, kā arī 2018. gada 24. oktobris, XC u.c., C-234/17, EU:C:2018:853, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

201 Šajā kontekstā, kā izriet no LES 19. panta 1. punkta, valsts tiesām un Tiesai ir jānodrošina Savienības tiesību pilnīga piemērošana visās dalībvalstīs, kā arī to tiesību aizsardzība tiesā, kuras attiecīgajiem tiesību subjektiem noteiktas Savienības tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50. punkts, un 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 128. punkts).

202 Šajā ziņā LESD 267. panta pirmā daļa piešķir Tiesai jurisdikciju sniegt prejudiciālus nolēmumus par Līgumu, kā arī par Savienības iestāžu aktu interpretāciju un par šo aktu spēkā esību.

203 Tādējādi vienīgi Tiesas kompetencē ir konstatēt Savienības tiesību akta spēkā neesību un sniegt galīgu un saistošu Savienības tiesību interpretāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 52. un 71. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

204 Attiecībā uz valsts tiesu lomu LESD 267. panta otrajā daļā paredzēts, ka valsts tiesas var iesniegt Tiesai prejudiciālus jautājumus, un trešajā daļā paredzēts, ka valsts tiesām ir pienākums to darīt gadījumos, kad saskaņā ar valsts tiesību aktiem to lēmumi nav pārsūdzami.

205 Kā Tiesa vairākkārt nospriedusi, šis to valsts tiesu, kuru nolēmumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav pārsūdzami, pienākums ietilpst sadarbībā – kas izveidota, lai nodrošinātu Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu un interpretāciju visās dalībvalstīs, – starp valstu tiesām, kas ir par šo tiesību piemērošanu atbildīgās tiesas, un Tiesu. Minētā pienākuma mērķis tostarp ir novērst, ka kādā dalībvalstī izveidojas valsts judikatūra, kas nav saderīga ar Savienības tiesību normām (spriedums, 2024. gada 15. oktobris, *KUBERA*, C-144/23, EU:C:2024:881, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

206 Turklāt to valsts tiesu, kuru nolēmumi saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav pārsūdzami, pienākums uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu ir loģiskas sekas, kas izriet no Tiesas ekskluzīvās kompetences lemt par Savienības tiesību aktu spēkā esību un sniegt galīgu un saistošu Savienības tiesību interpretāciju.

207 Šī Tiesas ekskluzīvā kompetence turklāt ir apstiprināta LESD 344. pantā, atbilstoši kuram, risinot domstarpības, kas saistītas ar Līgumu interpretāciju vai piemērošanu, dalībvalstis apņemas izmantot tikai tādas domstarpību izšķiršanas metodes, kādas paredz Līgumi (šajā nozīmē skat. Atzinumu 1/91 (EEZ līgums – I), 1991. gada 14. decembris, EU:C:1991:490, 35. punkts).

208 Šādā veidā attiecīgi valsts tiesām un Tiesai piešķirtās funkcijas un kompetence ir būtiskas Līgumos noteikto tiesību pašas būtības aizsardzībai (šajā nozīmē skat. Atzinumu 1/09 (Nolīgums par vienotas sistēmas izveidi strīdu izskatīšanai patentu jomā), 2011. gada 8. marts, EU:C:2011:123, 85. punkts, un spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *Satcen*/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 61. punkts).

209 To mērķis ir nodrošināt, lai Savienības tiesībām visos gadījumos būtu vienāda iedarbība visās dalībvalstīs, tādējādi ļaujot nodrošināt pašu Savienības tiesību sistēmas vienotību, saskaņotību, pilnīgu iedarbību un autonomiju, kā arī – galu galā – pašu ar Līgumiem izveidoto tiesību savveidīgo raksturu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1987. gada 22. oktobris, *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 15. punkts; 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu

iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 73. punkts, kā arī 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 51. punkts).

210 Attiecībā uz to, vai valstu tiesām ir tiesības lemt par Savienībai piešķirto kompetenču apjomu un šo kompetenču robežu ievērošanu, – ir taisnība, ka LES 5. panta 2. punktā ir noteikts, pirmkārt, ka "saskaņā ar kompetences piešķiršanas principu Savienība darbojas tikai to kompetenču robežās, ko tai Līgumos piešķīrušas dalībvalstis, lai sasniegtu tajos paredzētos mērķus", un, otrkārt, ka "kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm". Šis princips ir nostiprināts arī LES 4. panta 1. punktā.

211 Turklāt saskaņā ar LES 13. panta 2. punkta pirmo teikumu katrai iestādei ir jādarbojas saskaņā ar Līgumos noteiktajām pilnvarām un atbilstīgi tajos izklāstītajām procedūrām, nosacījumiem un mērķiem.

212 Tomēr pretēji nostājai, ko strīdīgajos spriedumos, šķiet, paudusi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), abos iepriekšējos šā sprieduma punktos atgādinātie noteikumi un principi neļauj valsts tiesām vienpusēji un galīgi lemt par Savienībai piešķirto kompetenču apjomu un par šo kompetenču robežu ievērošanu.

213 Proti, lai gan Savienības kompetenču apmēra konstatēšana, tāpat kā šo kompetenču robežu ievērošanas kontrole, obligāti ietver Līgumu noteikumu interpretāciju, vienīgi Tiesas kompetencē ir sniegt šādu tiesību normu galīgu un saistošu interpretāciju – tāpat kā tas ir visu pārējo Savienības tiesību normu gadījumā.

214 Šādos apstākļos, ja valsts tiesām tiktu atzīta kompetence, kas tām ļautu galīgi lemt par Savienībai piešķirto kompetenču apjomu un šo kompetenču robežu ievērošanu, tas nebūtu saderīgi ar Savienības tiesību būtību vairākos aspektos.

215 Šajā ziņā, pirmkārt, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Līgumos valstu tiesām ar šiem Līgumiem izveidotajā visaptverošajā tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā nav piešķirtas pilnvaras ne atzīt Savienības iestāžu aktus par spēkā neesošiem, ne sniegt Savienības tiesību galīgo interpretāciju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 21. decembris, *Air Transport Association of America* u.c., C-366/10, EU:C:2011:864, 47. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

216 Otrkārt, Savienības tiesību sistēmas efektivitāte un autonomija nepieļauj nekādu Tiesas spriedumu ārēju pārbaudi, kad tā īsteno savu kompetenci galīgi un saistoši interpretēt Savienības tiesības un pārbaudīt Savienības tiesību aktu tiesiskumu.

217 Treškārt, Savienībai piešķirtās kompetences, kā arī Savienības tiesību saistošais spēks dažādās dalībvalstīs nedrīkst atšķirties. Atšķirības starp dalībvalstu tiesām šajā ziņā varētu apdraudēt pašu Savienības tiesību sistēmas vienotību, Līgumu mērķu sasniegšanu un tiesiskās drošības pamatprasību, kā arī dalībvalstu un to pilsoņu vienlīdzību Savienības tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 28. marts, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 80. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

218 Tādējādi – pretēji tam, ko strīdīgajos spriedumos būtībā nospriedusi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), – kompetence lemt par Savienībai attiecīgajā jomā piešķirto kompetenču apmēru un pārbaudīt šo kompetenču robežu ievērošanu ir tikai Savienības tiesām, nevis valstu tiesām.

219 Turklāt iespēja valsts tiesām lemt par Savienībai piešķirtās kompetences apmēru nebūtu arī salāgojama ar nepieciešamību nodrošināt ar Līgumiem izveidotās sistēmas tiesību aizsardzībai tiesā saskaņotību.

220 Protams, kompetentajām valsts tiesām jāinterpretē tās dalībvalsts konstitūcija, kurai tās ir piederīgas, un jākonstatē iespējamās robežas, ko šī konstitūcija novelk attiecībā uz šīs dalībvalsts pievienošanos Savienībai, kāda tā ir izveidota ar LES un LESD.

221 Tomēr no dienas, kad dalībvalsts ir pievienojusies Savienībai, šai valstij, kā izriet no šā sprieduma 184. punkta, bez jebkādām atkāpēm – izņemot tās, kuras eventuāli paredzētas Pievienošanās aktā, – ir saistošas visas primāro tiesību normas, kā arī akti, kurus Savienības iestādes pieņēmušas pirms pievienošanās, – atbilstoši Tiesas sniegtajai to interpretācijai.

222 Gadījumā, kad valsts tiesa savas kompetences ietvaros šaubās par Savienības kompetences apjomu konkrētā jomā vai par Savienības tiesību akta spēkā esību tāpēc, ka tas pārsniedz Savienības kompetences sfēru, vai arī tāpēc, ka tajā nav ievērota Savienībai LES 4. panta 2. punktā noteiktā prasība respektēt dalībvalstu nacionālo identitāti, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām, tikai Tiesas kompetencē ir prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā atbilstoši LESD 267. pantam sniegt galīgu un saistošu attiecīgo Savienības tiesību normu interpretāciju un vajadzības gadījumā – konstatēt šā tiesību akta spēkā neesību.

223 Tādējādi, ņemot vērā šo Tiesas ekskluzīvo kompetenci, dalībvalsts tiesa nevar, pamatojoties uz pašas veiktu Savienības tiesību normu interpretāciju, pamatoti nospriest, ka Tiesa ir pieņēmusi nolēmumu, kurā nav ievērotas Savienībai piešķirtās kompetences robežas, un līdz ar to atteikties izpildīt šo Tiesas nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 72. punkts) vai arī aizliegt tās dalībvalsts valsts varas orgāniem, kurai šī tiesa ir piederīga, ievērot Tiesas judikatūru vai piemērot Savienības tiesību normas, kā tās ir interpretējusi Tiesa.

224 Abos iepriekšējos šā sprieduma punktos minētie konstatējumi ir saistoši arī situācijā, kad ar dalībvalsts konstitucionālās tiesas vai augstākās tiesas nolēmumu ir liegts – kā tas ir strīdīgo spriedumu gadījumā – izpildīt Tiesas nolēmumus, pamatojoties it īpaši uz apsvērumu, ka Tiesa esot pārsniegusi savu kompetenci vai ka šajos nolēmumos neesot respektēta attiecīgās dalībvalsts konstitucionālā identitāte LES 4. panta 2. punkta izpratnē.

225 Šajā ziņā ir taisnība, ka Tiesai saskaņā ar LES 13. panta 2. punktu ir jādarbojas Līgumos noteikto pilnvaru robežās un atbilstīgi tajos izklāstītajām procedūrām, nosacījumiem un mērķiem.

226 Turklāt Tiesai saskaņā ar LES 4. panta 2. punktu var tikt lūgts pārbaudīt, vai ar Savienības tiesībās noteiktu pienākumu netiek aizskarta dalībvalsts nacionālā identitāte (spriedums, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).

227 Tomēr, lai gan dalībvalstu ziņā ir definēt savu attiecīgo nacionālo identitāti, LES 4. panta 2. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to dalībvalstīm tiek piešķirtas pilnvaras, atsaucoties uz nacionālo identitāti, vienpusēji atkāpties no Savienības tiesību normām.

228 Konkrēti, autonomija, kas Savienības tiesībām piemīt attiecībā pret dalībvalstu tiesībām, prasa, lai, interpretējot LES 4. panta 2. punktu, tiktu ņemta vērā Savienības struktūra un mērķi, un to var nodrošināt tikai tad, ja minētā interpretācija tiek veikta, ievērojot Savienības tiesību aizsardzības tiesā sistēmu un it īpaši šā sprieduma 213. punktā atgādināto Tiesas ekskluzīvo kompetenci.

229 Nedz šīs tiesību normas mērķis, nedz sekas nav atļaut dalībvalsts konstitucionālajai vai augstākajai tiesai, neievērojot pienākumus, kas tai izriet it īpaši no LES 4. panta 2. un 3. punkta, kā arī 19. panta 1. punkta otrās daļas, kuri tai ir saistoši, nepiemērot Savienības tiesību normu, pamatojoties uz to, ka ar šo tiesību normu neesot respektēta šīs dalībvalsts nacionālā identitāte, kā to ir definējusi valsts konstitucionālā vai augstākā tiesa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 70. punkts).

230 Ja dalībvalsts konstitucionālā vai augstākā tiesa uzskata, ka Savienības atvasināto tiesību normā, kā to ir interpretējusi Tiesa, nav ievērots pienākums respektēt šīs dalībvalsts nacionālo identitāti, šai konstitucionālajai tiesai jāaptur tiesvedība un jāvēršas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, lai izvērtētu šīs tiesību normas spēkā esību no LES 4. panta 2. punkta viedokļa, jo tikai Tiesas kompetencē ir konstatēt Savienības tiesību akta spēkā neesību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 71. punkts).

231 Attiecībā uz primārajām tiesībām – Tiesa no LES 4. panta 2. punkta izrietošās prasības ņem vērā, interpretējot dalībvalstu pienākumus, kuri izriet no citām primāro tiesību normām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 22. decembris, *Sayn-Wittgenstein*, C-208/09, EU:C:2010:806, 92. punkts, un 2022. gada 7. septembris, Cilevičs u.c., C-391/20, EU:C:2022:638, 68. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra)

232 Tomēr, ja dalībvalsts tiesa uzskata, ka ar Tiesas nolēmumā veiktu primāro tiesību normas interpretāciju netiek ievērotas no LES 4. panta 2. punkta izrietošās prasības, tā nedrīkst, balstoties uz pašas veiktu Savienības tiesību interpretāciju, saistoši nospriest, ka Tiesa ir pieņēmusi nolēmumu, kas pārsniedz tās kompetences jomu, un līdz ar to atteikties izpildīt šo nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 72. punkts). Šādā gadījumā tai, ja vajadzīgs, jāvēršas Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai Tiesa varētu novērtēt, kāda ietekme uz minēto interpretāciju varētu būt nepieciešamībai ņemt vērā attiecīgās dalībvalsts nacionālo identitāti, kas raksturīga tās politiskajām un konstitucionālajām pamatstruktūrām.

233 Vispārīgāk, kad valsts tiesā ir izvirzīts jautājums par Savienības kompetences apmēru vai atvasināto tiesību akta likumību, šai valsts tiesai – ciktāl šie jautājumi ir saistīti ar Savienības tiesību interpretāciju un neatkarīgi no norādītā spēkā neesības pamata – ir jārespektē Tiesas ekskluzīvā kompetence, kas ir Savienības tiesu sistēmas pamatiezīme.

234 Šajā lietā no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka nevar piekrist strīdīgajos spriedumos ietvertajai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) argumentācijai, kas minēta šā sprieduma 197. un 198. punktā un kas attiecas uz Polijas konstitucionālās identitātes aizsardzības nepieciešamību.

235 Šādos apstākļos jāsecina, ka, ņemot vērā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) apstrīdētajos spriedumos sniegto Polijas Konstitūcijas interpretāciju, Polijas Republika ir pārkāpusi Tiesas judikatūras saistošo spēku.

236 No tā izriet, ka Komisijas otrais iebildums ir pilnībā jāapmierina.

Par trešo iebildumu

Lietas dalībnieku argumenti

237 Trešajā iebildumā, ko veido divas daļas, Komisija apgalvo, ka Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēto pienākumu nodrošināt, lai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) atbilstu neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas garantijai LES 19. panta 1. punkta otrās daļas – kopsakarā ar Hartas 47. pantu – izpratnē.

238 No Tiesas judikatūras, kas aizsākta ar 2021. gada 6. oktobra spriedumu W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798), izriet, ka ar nelikumībām, kas pieļautas tiesneša iecelšanas procedūrā, var tikt pārkāpta ne vien prasība, ka tiesai jābūt noteiktai tiesību aktos, bet arī – ka tai jābūt neatkarīgai un objektīvai. Saskaņā ar šo spriedumu tā tas esot tādā gadījumā, kad tiesnesis ir iecelts amatā, acīmredzami pārkāpjot *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanas procedūras pamatnoteikumus, kuri ir neatņemama Polijas tiesu sistēmas izveides un darbības sastāvdaļa, – tas radot reālu risku, ka tiek apdraudēta iecelšanas procesa iznākuma integritāte. Tādējādi attiecīgajiem tiesību subjektiem tiekot radītas pamatotas šaubas par šā tiesneša ārēju neietekmējamību un viņa neitralitāti attiecībā pret tiesā pretnostatītajām interesēm, kā arī par šķietamo viņa neatkarības vai objektivitātes neesību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada minētajiem tiesību subjektiem demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.

239 Komisija uzskata, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) vairs nesniedz neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas garantijas LES 19. panta 1. punkta otrās daļas – kopsakarā ar Hartas 47. pantu – izpratnē, ņemot vērā, pirmkārt, acīmredzamus pārkāpumus, kas pieļauti tiesnešu iecelšanā šajā tiesā 2015. gada decembrī, acīmredzami neievērojot Polijas konstitucionālās tiesības, un, otrkārt, nopietnos pārkāpumus minētās tiesas priekšsēdētājas iecelšanā 2016. gada decembrī. Ņemot vērā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa), kuras sastāvā ir šādi ieceltās personas, veikto darbību, katrs no šiem pārkāpumiem tiesību subjektiem radot pamatotas šaubas par šīs tiesas objektivitāti un tās ārēju neietekmējamību.

240 Trešā iebilduma pirmajā daļā Komisija apgalvo, ka ar H.C., L.M. un M.M. ievēlēšanu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesneša amatā, lai aizstātu tiesnešus, kuru deviņus gadus ilgais pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, kā arī ar to, ka šīs personas pilda tiesneša pienākumus šajā tiesā, ir acīmredzami pārkāpts Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) var ievēlēt jaunu tiesnesi tikai tā sasaukuma laikā, kurā attiecīgā amata vieta kļuvusi vakanta. Kā citastarp esot apstiprināts *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2015. gada 3. un 9. decembra spriedumos, H.C., L.M. un M.M. ievēlēšana 2015. gada 2. decembrī, kā arī viņu stāšanās amatā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2016. gada 20. decembrī esot pretrunā šai tiesību normai.

241 *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) šīs trīs personas esot ievēlējusi 2015. gada 2. decembrī, t.i., astotā sasaukuma laikā, lai gan 2015. gada 8. oktobrī, t.i., septītā sasaukuma laikā, *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) jau bija ievēlējusi trīs citas personas, proti, R.H., A.J. un K.Ś., lai aizstātu tiesnešus, kuru deviņus gadus ilgais pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī. Trīs 2015. gada 2. decembrī ievēlētās personas tajā pašā dienā esot devušas zvērestu Polijas Republikas prezidentam, un J.P. – kura tolaik pildīja *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājas pienākumus – 2016. gada 20. decembrī šīm personām esot ļāvusi piedalīties lietu iztiesāšanā. Savukārt Polijas Republikas prezidents neesot pieņēmis 2015. gada 8. oktobrī ievēlēto personu zvērestu, tāpēc tās neesot varējušas sākt pildīt savus pienākumus.

242 Tādējādi nedz datumā, kad beidzās termiņš atbildes sniegšanai uz Komisijas 2022. gada 15. jūlija argumentēto atzinumu, nedz pat šīs prasības celšanas dienā Polijas Republika neesot izpildījusi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2015. gada 3. un 9. decembra spriedumus.

243 Turklāt Komisija norāda, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2021. gada 7. maija spriedumā *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* pret Poliju (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718) uz šo pašu faktu pamata ir nospriedusi, ka ir pārkāpta fundamentāla valsts tiesību norma, kas piemērojama *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu ievēlēšanai, un šo pārkāpumu konkrēti bija veikusi *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) astotajā sasaukumā un Polijas Republikas prezidents. Izmantojot trīspakāpju pārbaudi, kas izstrādāta judikatūrā, kura it īpaši izriet no 2020. gada 1. decembra sprieduma *Guðmundur Andri Ástráðsson* pret Islandi (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418), Eiropas Cilvēktiesību tiesa minētajā 2021. gada 7. maija spriedumā esot nospriedusi, ka sūdzību iesniegušajai komercsabiedrībai tika liegtas ECPAK 6. panta 1. punktā paredzētās tiesības uz "tiesību aktos noteiktu tiesu", jo tiesvedībā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) piedalījās M.M. un šī tiesneša ievēlēšanā bija pieļauti nopietni pārkāpumi, kas aizskar šo tiesību būtību.

244 Trešā iebilduma otrajā daļā Komisija apgalvo, ka, 2016. gada 21. decembrī ieceļot J.P. par *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāju, tika pieļauti nopietni pārkāpumi un tādējādi pārkāptas nepieciešamās neatkarības un objektivitātes garantijas, kas izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas.

245 Šajā ziņā Komisija paskaidro, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājam ir būtiska loma šā konstitucionālā orgāna darbībā, jo viņš vada šīs tiesas darbu, pārstāv to un pilda citas likumā paredzētās funkcijas. Saskaņā ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) Reglamentu tās priekšsēdētājs lemj arī par iekšējo procedūru, kas attiecas uz iesniegumiem, juridiskiem jautājumiem un konstitucionālajām sūdzībām, un ieceļ iztiesāšanas sastāvus, šo iztiesāšanas sastāvu priekšsēdētājus, kā arī tiesnešus referentus.

246 Attiecībā uz atlases procedūras norisi, kuras iznākumā tika iecelta J.P., Komisija norāda, ka, neilgi pirms 2016. gada 19. decembrī beidzās iepriekšējā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata pilnvaru termiņš, Polijas likumdevējs pieņēma virkni likumu, ar kuriem tika pārveidota šīs tiesas priekšsēdētāja amata kandidātu atlases procedūra, kas līdz tam bija noteikta 2016. gada 22. jūlija Likuma par Konstitucionālo tiesu 16. pantā, kura atbilstība Polijas Konstitūcijai tika apstiprināta *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2016. gada 7. novembra spriedumā (lieta K 44/16).

247 Vispirms *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) 2016. gada 30. novembrī esot pieņēmusi *ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym* (Likums par organizāciju un tiesvedību Konstitucionālajā tiesā, *Dz. U.*, 2072. pozīcija). Pēc tam 2016. gada 13. decembrī *Sejm*

(Parlamenta apakšpalāta) esot pieņēmusi Spēkā stāšanās kārtības likumu, kura 21. pantā paredzēta īpaša pārejas procedūra to kandidātu atlasei, kuri jāvirza Polijas Republikas prezidentam iecelšanai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatā. Procedūra bija jāveic "tiesnesim, kas pilda *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus" – šis jaunais amats tika izveidots ar šā likuma 18. pantu.

248 2016. gada 20. decembrī – proti, dienā, kad Spēkā stāšanās kārtības likuma 16.–22. pants stājās spēkā, un dienu pēc līdzšinējā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja A.R. pensionēšanās – Polijas Republikas prezidents saskaņā ar šā likuma 18. pantu jaunajā "tiesneša, kas pilda *Trybunał Konstytucyjny* [(Konstitucionālā tiesa)] priekšsēdētāja pienākumus", amatā esot iecēlis J.P., lai gan šīs tiesas priekšsēdētāja vietnieka S.B. amata pilnvaras vēl nebija beigušās. Šis jaunais amats neesot paredzēts Polijas Konstitūcijā, tās 194. panta 2. punktā esot minēts tikai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks. Turklāt iepriekšējos likumos, kas reglamentēja šīs tiesas darbību, bija paredzēts, ka priekšsēdētāja pienākumus viņa prombūtnē pilda priekšsēdētāja vietnieks vai, ja tas nav iespējams, jebkurš cits tiesnesis, kuru iecēlis priekšsēdētājs vai gados vecākais tiesnesis.

249 Šajā pašā datumā J.P., kura esot bijusi nupat iecelta *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatā, esot ļāvusi trim 2015. gada 2. decembrī, pārkāpjot Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu, ievēlētajiem tiesnešiem pēc zvēresta došanas Polijas Republikas prezidentam piedalīties lietu iztiesāšanā šajā tiesā. Turklāt J.P. nekavējoties esot sasaukusi kopsapulci, kurā jau piedalījās šīs trīs personas.

250 No četrpadsmit tiesnešiem, kas piedalījās kopsapulces sēdē, astoņi esot atteikušies piedalīties balsojumā par *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata kandidātu atlasi, bet viens no tiesnešiem, kurš nevarēja piedalīties šajā sēdē, nesekmīgi esot lūdzis pārcelt kopsapulces sēdi par vienu dienu, lai tajā varētu piedalīties visi tiesneši.

251 Tomēr, kaut arī saskaņā ar Spēkā stāšanās kārtības likuma 20. pantu J.P. rīcībā bija viens mēnesis no 2016. gada 20. decembra, lai saskaņā ar minētā likuma 21. pantā noteikto kārtību Polijas Republikas prezidentam izvirzītu kandidātus *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatam, J.P. esot atteikusies pārcelt kopsapulci.

252 Iznākumā 2016. gada 20. decembrī kopsapulce ar sešām no četrpadsmit klātesošo tiesnešu balsīm izvēlējās un Polijas Republikas prezidentam izvirzīja divus kandidātus, proti, pirmkārt, J.P., kura bija saņēmusi piecas balsis, un, otrkārt, 2015. gada 2. decembrī, pārkāpjot Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu, par *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnesi ievēlēto M.M., kurš bija saņēmis vienu balsi. Polijas Republikas prezidents 2016. gada 21. decembrī *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājas amatā iecēla J.P.

253 Komisija norāda – lai gan *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka ievēlēšanas noteikumi un principi Polijā ir likuma līmenī regulēts jautājums, Polijas likumdevējam saskaņā ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) judikatūru jāievēro konstitucionālie principi par valsts iestāžu aktu integritāti un efektivitāti, varas dalīšanu un līdzsvaru, kā arī šīs tiesas kompetenču respektēšanu.

254 *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata kandidātu atlases procedūra esot norisinājusies, pamatojoties uz Spēkā stāšanās kārtības likumā iekļautajiem pārejas noteikumiem, ar kuriem šī atlases procedūra esot būtiski grozīta. Proti, saskaņā ar 2016. gada 22. jūlija Likuma par Konstitucionālo tiesu 16. panta 4. punktu kandidātu ievēlēšanai par šīs

tiesas priekšsēdētāju vai priekšsēdētāja vietnieku bija jānotiek sēdē, ko vada gados vecākais tiesnesis no tiem, kas piedalās kopsapulcē. Turklāt saskaņā ar šā likuma 16. panta 7. punktu ievēlēšana varēja notikt tikai tad, ja kopsapulcē piedalās vismaz desmit tiesneši no *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu kopskaita.

255 Spēkā stāšanās kārtības likuma 21. pants esot stājies spēkā 2016. gada 20. decembrī, un tiesnese, kura pildīja *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja pienākumus, to nekavējoties esot piemērojusi pēc tam, kad nākamajā dienā tika iecelta par šīs tiesas priekšsēdētāju.

256 2016. gada 7. novembra spriedumā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) esot nospriedusi, ka tādu kandidātu virzīšana Polijas Republikas prezidentam, kurus neatbalsta *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu vairākums vai kuri ir saņēmuši tikai vienu balsi, ir pretrunā Polijas Konstitūcijas 194. panta 2. punktam. Proti, no minētā sprieduma motīvu daļas 61. punkta un nākamajiem punktiem izrietot, ka šajā tiesību normā ir prasīts, lai attiecīgās personas būtu kopsapulces, nevis mazākuma grupu vai atsevišķu tiesnešu atbalstīti kandidāti.

257 Komisija uzskata, ka tādējādi J.P. tika ievēlēta un tās kandidatūra uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatu Polijas Republikas prezidentam tika izvirzīta, pārkāpjot Polijas Konstitūciju, jo J.P bija ieguvusi tikai piecas no kopsapulcē klātesošo četrpadsmit tiesnešu balsīm, turklāt trīs no šīm balsīm bija no tiesnešiem, kas *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) bija iecelti, pārkāpjot Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu.

258 Komisija uzskata, ka Polijas Konstitūcijas 194. panta pārkāpumi šo triju tiesnešu iecelšanas procedūrā, kā arī *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājas iecelšanas procedūrā vairākos posmos tika padarīti iespējami ar vairākiem tiesību aktu grozījumiem un Polijas Republikas prezidenta lēmumiem, kas radīja situāciju, kurā varēja rasties iespaids, ka likumdevējvara un izpildvara tieši ietekmē *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sastāvu un darbību. Šī notikumu secība esot uzskatāma par pārkāpumiem, un katra šā pārkāpuma raksturs un smagums esot radījis reālu risku, ka likumdevējvara un izpildvara attiecībā pret *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) varētu izmantot nepamatotu rīcības brīvību, kas apdraud šo iecelšanas procedūru iznākuma integritāti un tādējādi tiesību subjektiem radot pamatotas šaubas par šīs tiesas neatkarību un objektivitāti.

259 Polijas Republika atzīst, ka trešais iebildums ir pamatots.

Tiesas vērtējums

– *Par trešā iebilduma pirmo daļu*

260 Kā atgādināts šā sprieduma 105., 107. un 108. punktā, LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmu, kas tiesību subjektiem nodrošina tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, it īpaši nodrošinot, ka iestādes, kurām kā tiesām ir jālemj par jautājumiem, kas saistīti ar šo tiesību piemērošanu vai interpretāciju, atbilst prasībām, kuras ļauj nodrošināt šādu ievērošanu, tostarp prasībām par šo iestāžu neatkarību un objektivitāti.

261 Šajā lietā nav strīda par to, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) var tikt aicināta spriest par jautājumiem, kuri saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un ka tā kā "tiesa" šajās tiesībās definētajā nozīmē ietilpst Polijas tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības", LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, un par to turklāt liecina šīs tiesas iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā, kurā pasludināts 2017. gada 7. marta spriedums *RPO* (C-390/15, EU:C:2017:174). Tādējādi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) jāatbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny*, C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 35. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

262 Šajā ziņā garantijas attiecībā uz pieeju neatkarīgai un objektīvai, tiesību aktos noteiktai tiesai, it īpaši tās, kas attiecas uz šādas tiesas pamatiezīmēm un sastāvu, ir tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu stūrakmens. Pārbaude par to, vai, ņemot vērā konkrētas institūcijas sastāvu, tā ir uzskatāma par neatkarīgu un objektīvu, tiesību aktos noteiktu tiesu – kad šajā jautājumā rodas nopietnas šaubas –, ir nepieciešama paļāvībai, kāda demokrātiskā sabiedrībā tiesām ir jārada tiesību subjektam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa), C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 58. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

263 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstoši Savienības tiesībās prasītajām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas, tostarp attiecībā uz institūcijas sastāvu, tās locekļu iecelšanu amatā un pilnvaru ilgumu, kā arī viņu atturēšanās, noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem, lai kliedētu jebkādas pamatotas tiesību subjektu šaubas par minētās institūcijas ārēju neietekmējamību un neitralitāti attiecībā pret tajā pretnostatītajām interesēm (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 109. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 93. punkts un tajā minētā judikatūra).

264 Šajā ziņā ir būtiski, lai tiesneši būtu pasargāti no iejaukšanās vai ārēja spiediena, kas var apdraudēt viņu neatkarību. Noteikumiem, kas piemērojami tiesnešu statusam un amata pienākumu izpildei, it īpaši jāļauj izslēgt ne tikai jebkādu tiešu ietekmi, kas izpaužas norādījumu veidā, bet arī netiešāku ietekmi, kas varētu iespaidot attiecīgo tiesnešu lēmumus, un tādējādi šķietamu viņu neatkarības vai objektivitātes neesību, kas varētu apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada tiesību subjektiem demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī (spriedumi, 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 110. punkts, kā arī 2023. gada 5. jūnijs, Komisija/Polija (Tiesnešu neatkarība un privātā dzīve), C-204/21, EU:C:2023:442, 94. punkts un tajā minētā judikatūra).

265 Turklāt prasība par "tiesību aktos noteiktu tiesu" Savienības tiesību izpratnē ir noteikta ar mērķi novērst, ka tiesu sistēmas organizācija tiek atstāta izpildvaras ziņā, un nodrošināt, ka šo jomu reglamentē likums, kuru ir pieņēmusi likumdevējvara atbilstoši noteikumiem, kas reglamentē tās kompetences īstenošanu. Šis formulējums atspoguļo tostarp tiesiskuma principu un attiecas ne tikai uz pašas tiesas pastāvēšanas juridisko pamatu, bet arī uz ikvienas lietas iztiesāšanas sastāvu, kā arī jebkuru citu valsts tiesību normu, kuras neievērošana padara par nelikumīgu viena vai vairāku tiesnešu piedalīšanos lietas izskatīšanā – tas it īpaši ietver normas par minētās tiesas locekļu neatkarību un objektivitāti (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Simpson*/Padome un HG/Komisija, pārskatīšana, C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

266 Šī prasība, kas tātad ir cieši saistīta tostarp ar neatkarības prasību, pēc savas būtības ietver tiesnešu iecelšanas procesu – ar precizējumu, ka tiesas neatkarību tostarp vērtē pēc veida, kādā tās locekļi ir iecelti amatā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 29. jūlijs, *Valančius*, C-119/23, EU:C:2024:653, 49. un 50. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

267 No šīs judikatūras gan izriet, ka ne katrs pārkāpums, kas var tikt pieļauts tiesneša iecelšanas procedūrā, var radīt šaubas par šā tiesneša neatkarību un objektivitāti un līdz ar to – par to, ka iztiesāšanas sastāvs, kurā šis tiesnesis darbojas, ir "neatkarīga un objektīva, tiesību aktos noteikta tiesa" Savienības tiesību izpratnē (spriedums, 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 123. punkts).

268 Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pārkāpums, kas pieļauts, ieceļot tiesnešus amatā attiecīgajā tiesu sistēmā, veido prasības par tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpumu, it īpaši tad, ja šā pārkāpuma raksturs un smagums rada reālu risku, ka citi varas atzari, it īpaši izpildvara, varētu patvaļīgi izmantot nepamatotu rīcības brīvību, tādējādi apdraudot iecelšanas procesā panāktā rezultāta integritāti un tiesību subjektiem radot pamatotas šaubas par attiecīgā tiesneša vai tiesnešu neatkarību un objektivitāti. Tā tas ir gadījumā, kad tiek skarti ar šīs tiesu sistēmas izveidi un darbību saistītie pamatnoteikumi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 130. punkts, kā arī 2024. gada 29. jūlijs, *Valančius*, C-119/23, EU:C:2024:653, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

269 Konstatējums par prasības par tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpuma esību un šāda pārkāpuma sekām ir pakļauts visaptverošam vērtējumam par vairākiem apstākļiem, kuri, skatīti kopā, tiesību subjektiem rada pamatotas šaubas par tiesnešu neatkarību un objektivitāti (spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos noteikta tiesa), C-562/21 PPU un C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, 74. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

270 Šajā gadījumā nav strīda par to, ka šā sprieduma 50.–56. un 59. punktā aprakstītie faktiskie un tiesiskie apstākļi liek secināt, ka 2015. gada 2. decembrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) astotais sasaukums H.C., L.M. un M.M. par *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, lai aizstātu tiesnešus, kuru deviņus gadus ilgais pilnvaru termiņš beidzās 2015. gada 6. novembrī, ir ievēlējis, acīmredzami neievērojot pamatnoteikumu, kas reglamentē šīs tiesas tiesnešu iecelšanu, proti, Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu – kā to ir interpretējusi *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) –, saskaņā ar kuru tiesnesis ir jāievēlē tā *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) sasaukuma laikā, kurā attiecīgā tiesneša amata vieta ir kļuvusi vakanta. Turklāt šī ievēlēšana attiecās uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu amata vietām, kuras jau bija likumīgi aizpildījuši trīs tiesneši, kas 2015. gada 8. oktobrī tika ievēlēti *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītā sasaukuma laikā (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2021. gada 7. maijs, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* pret Poliju, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 268., 275. un 277. punkts).

271 Saskaņā ar šā sprieduma iepriekšējā punktā minēto pamatnoteikumu, kas attiecas uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanas procedūru, Polijas Republikas prezidentam bija pienākums nekavējoties pieņemt zvērestu no tiesnešiem, kurus 2015. gada 8. oktobrī ievēlēja *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta), un viņam nebija kompetences iejaukties šīs tiesas tiesnešu izvēlē, kas ir *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) kompetencē, un atteikties pieņemt šo triju tiesnešu zvērestu. Tādējādi šis Polijas Republikas prezidenta atteikums un viņa piekrišana pieņemt triju 2015. gada 2. decembrī ievēlēto tiesnešu zvērestu arī bija pretrunā valsts

pamatnoteikumiem, kas reglamentē *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanu (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2021. gada 7. maijs, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* pret Poliju, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 269., 270. un 278. punkts).

272 Tieši ņemot vērā citastarp šos apsvērumus, Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda – tas, ka Polijas likumdevējvara un izpildvara nav ievērojušas *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) 2015. gada 3. un 9. decembra spriedumus par šīs tiesas tiesnešu ievēlēšanas spēkā esību, apdraudēja prasības par "likumā noteiktu tiesu" mērķi aizsargāt tiesu varu pret nelikumīgu ārēju ietekmi un ka triju tiesnešu ievēlēšana 2015. gada 2. decembrī bija saistīta ar nopietniem pārkāpumiem, tādējādi aizskarot ECPAK 6. pantā paredzēto tiesību uz "likumā noteiktu tiesu" pašu būtību (šajā nozīmē skat. ECT spriedumus, 2021. gada 7. maijs, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* pret Poliju, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, 281., 289. un 290. punkts, un 2022. gada 15. marts, *Grzęda* pret Poliju, CE:ECHR:2022:0315JUD00435721, 277. punkts).

273 Tādējādi, tāpat kā Eiropas Cilvēktiesību tiesas vērtējumi, šā sprieduma 50.–56. un 59. punktā aprakstītie faktiskie un tiesiskie apstākļi liek secināt, ka H.C., L.M. un M.M. ir iecelti un stājušies amatā, acīmredzami neievērojot pamatnoteikumus par *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešu iecelšanas procedūru, kas ir neatņemama Polijas tiesu sistēmas izveides un darbības sastāvdaļa šā sprieduma 268. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē.

274 Šie elementi arī liek secināt, ka apstākļos, kādos tādējādi H.C., L.M. un M.M. ir iecelti un stājušies amatā, ir redzama no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošo prasību neievērošana, jo šie apstākļi ir apdraudējuši iecelšanas procesa rezultāta integritāti, veicinot pamatotu šaubu rašanos tiesību subjektiem par šo tiesnešu ārēju neietekmējamību, neitralitāti attiecībā uz pretnostatītajām interesēm, kā arī neatkarību un objektivitāti, un šīs šaubas var apdraudēt paļāvību, kāda tiesai ir jārada tiesību subjektiem demokrātiskā sabiedrībā un tiesiskā valstī.

275 Protams, nav strīda par to, ka datumā, kad beidzās argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, kas ir atskaites datums, lai novērtētu pienākumu neizpildes esību saskaņā ar LESD 258. pantu, no trim tiesnešiem, kuri 2015. gada 2. decembrī tika ievēlēti *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) astotajā sasaukumā, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesneša amata pienākumus joprojām pildīja tikai M.M. Taču nav arī strīda par to, ka šajā atsauces datumā trīs tiesneši, kas tika likumīgi ievēlēti 2015. gada 8. oktobrī *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta) septītajā sasaukumā, nebija nodevuši zvērestu Polijas Republikas prezidentam un tātad nevarēja stāties tiesneša amatā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa). Turklāt nolēmumi, kuru pieņemšanā piedalījās trīs 2015. gada 2. decembrī ievēlētie tiesneši, minētajā atsauces datumā joprojām eksistēja Polijas tiesību sistēmā.

276 Tātad jākonstatē, ka Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus, jo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas prasībām to pārkāpumu dēļ, kas pieļauti triju tās locekļu iecelšanas procedūrās 2015. gada decembrī.

277 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, trešā iebilduma pirmā daļa jāatzīst par pamatotu.

– *Par trešā iebilduma otro daļu*

278 Nav strīda par to, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētājam ir būtiska loma šīs tiesas darbībā. Proti, saskaņā ar minētās tiesas Reglamentu viņš lemj par iekšējo procedūru, kas attiecas uz iesniegumiem, juridiskiem jautājumiem un konstitucionālajām

sūdzībām, un izraugās iztiesāšanas sastāvus, šo iztiesāšanas sastāvu priekšsēdētājus, kā arī tiesnešus referentus. Turklāt viņš vada minētās tiesas darbu, pārstāv to un pilda citas likumā paredzētas funkcijas.

279 Tā kā persona, kas ieņem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatu, tādējādi var zināmā mērā ietekmēt šīs tiesas darbību, ir īpaši svarīgi, lai tā, pildot savus pienākumus, rīkotos objektīvi un neatkarīgi un lai šajā nolūkā tā būtu pasargāta no jebkādas ārējas ietekmes, kas varētu apdraudēt šīs personas neatkarību. Šajā ziņā it īpaši ir nepieciešams, lai noteikumi, kas reglamentē iecelšanas šajā amatā procedūru, būtu izstrādāti tā, lai tie nevarētu radīt nekādas pamatotas šaubas, ka priekšsēdētāja prerogatīvas un pienākumi varētu tikt izmantoti kā instruments, ar ko iespaidot minētās tiesas veikto tiesas spriešanas darbību vai arī īstenot šīs darbības politisko kontroli, un vispārīgāk – šaubas par šīs tiesas ārēju neietekmējamību un neitralitāti attiecībā uz pretnostatītajām interesēm, kā prasīts šā sprieduma 263. un 264. punktā minētajā judikatūrā.

280 Turklāt atbilstoši šā sprieduma 266.–269. punktā konstatētajam prasība par "tiesību aktos noteiktu tiesu" un neatkarības prasība ietver *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja iecelšanas procesu un prasa ievērot pamatnoteikumus, kas reglamentē viņa iecelšanas procedūru.

281 Šajā ziņā nav strīda par to, ka Polijas Konstitūcijas 194. panta 2. punktā ietvertais noteikums, kas šā sprieduma 268. punktā atgādinātās judikatūras izpratnē jāuzskata par iecelšanas procedūras pamatnoteikumu, saskaņā ar šā sprieduma 256. punktā minēto *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) judikatūru prasa, lai Polijas Republikas prezidentam izvirzītos kandidātus šīs tiesas priekšsēdētāja amatam būtu ievēlējusi kopsapulce. Šis noteikums, kā to ir interpretējusi minētā tiesa, nozīmē, ka tāda kandidāta izvirzīšana, kurš ir saņēmis tikai vienu balsi, vai arī tādu kandidātu izvirzīšana, kurus atbalsta mazākuma grupas vai tikai daži tiesneši, ir pretrunā Polijas Konstitūcijai.

282 Procedūra kandidātu ievēlēšanai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatā, lai tos virzītu Polijas Republikas prezidentam, norisinājās, piemērojot pārejas noteikumus, kas paredzēti Spēkā stāšanās kārtības likumā, kuru Polijas likumdevējs pieņēma 2016. gada 13. decembrī – proti, īsi pirms šīs tiesas toreizējā priekšsēdētāja pilnvaru termiņa beigām 2016. gada 19. decembrī – un ar kuru būtiski tika grozīta šīs procedūras norise.

283 Spēkā stāšanās kārtības likuma 18. pantā paredzēts, ka Polijas Republikas prezidents *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanu var uzticēt šīs tiesas tiesnesim, un 20. pantā paredzēts, ka procedūru kandidātu izvirzīšanai Polijas Republikas prezidentam minētās tiesas priekšsēdētāja amatam veic "tiesnesis, kas pilda priekšsēdētāja pienākumus". Agrākais tiesiskais regulējums, kas bija ietverts 2016. gada 22. jūlija Likuma par Konstitucionālo tiesu 16. panta 4. punktā, paredzēja, ka kopsapulces sēde, kas veltīta kandidātu ievēlēšanai priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka amatā, jāvada gados vecākajam tiesnesim no tiem, kas piedalās kopsapulcē.

284 Turklāt Spēkā stāšanās kārtības likuma 21. panta 7. punktā noteikts, ka pilnsapulce par *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata kandidātiem izvirza šīs tiesas tiesnešus, kuri balsojumā ieguvuši vismaz piecas balsis, un šā panta 8. punktā papildināts – ja prasīto balsu skaitu ieguvis tikai viens tiesnesis, kopsapulce kā kandidātus izvirza to tiesnesi, kas saņēmis vismaz piecas balsis, un to tiesnesi, kas saņēmis vislielāko atbalstu no tiesnešiem, kuri nav saņēmuši prasītās vismaz piecas balsis.

285 Šajā lietā 2016. gada 20. decembrī, proti, nākamajā dienā pēc iepriekšējā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja pensionēšanās dienas, Polijas Republikas prezidents saskaņā ar Spēkā stāšanās kārtības likuma 18. pantu jaunizveidotajā "tiesneša, kas pilda priekšsēdētāja pienākumus", amatā iecēla J.P., kaut arī amata pilnvaras vēl joprojām pildīja priekšsēdētāja vietnieks. Atbilstoši šā likuma 20. pantā piešķirtajām pilnvarām 2016. gada 20. decembrī J.P. – kura trim tiesnešiem, kas 2015. gada 2. decembrī bija ievēlēti, acīmredzami pārkāpjot Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punktu, ļāva piedalīties tiesas spriešanā – sasauca kopsapulces sēdi tajā pašā dienā, lai ievēlētu Polijas Republikas prezidentam virzāmos kandidātus šīs tiesas priekšsēdētāja amatam.

286 Viens no *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, kurš uzaicinājuma īsā termiņa dēļ nevarēja piedalīties šajā sanāksmē, lūdza šo sanāksmi atlikt, lai tajā varētu piedalīties visi šīs tiesas tiesneši. Taču J.P., kuras rīcībā saskaņā ar Spēkā stāšanās kārtības likuma 20. pantu bija viens mēnesis vēlēšanu procedūras rīkošanai, tomēr atteicās apmierināt šo lūgumu. Tāpēc no četrpadsmit *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) tiesnešiem, kuri piedalījās kopsapulces sanāksmē, tikai seši tiesneši, tostarp H.C., L.M. un M.M., kurus 2015. gada 2. decembrī ievēlēja *Sejm* (Parlamenta apakšpalāta), piekrita piedalīties balsojumā. Balsojumā J.P. ieguva piecas balsis un M.M. – vienu balsi. Pēc tam abi šie tiesneši tika izvirzīti Polijas Republikas prezidentam kā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata kandidāti. 2016. gada 21. decembrī Polijas Republikas prezidents *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatā iecēla J.P., kura bija ieguvusi tikai piecas no četrpadsmit pilnsapulcē klātesošo tiesnešu balsīm.

287 Ir taisnība – varētu šķist, ka J.P. un M.M. kandidatūras Polijas Republikas prezidentam uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatu virzītas atbilstoši Spēkā stāšanās kārtības likuma 21. panta 7. un 8. punktam.

288 Tomēr jānorāda, ka H.C., L.M. un M.M., kuri tika ievēlēti 2015. gada 2. decembrī, bija to sešu tiesnešu skaitā, kuri 2016. gada 20. decembra kopsapulcē piedalījās balsošanā par kandidātiem *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatam. Apstāklis, ka, ievēlot šos trīs tiesnešus, acīmredzami tika pārkāpts Polijas Konstitūcijas 194. panta 1. punkts un netika ievērotas no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izrietošās prasības, par prettiesisku varēja padarīt gan viņu dalību kopsapulcē, gan arī viņu balsojumu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amata kandidātu atlasē. Tāpēc jāsecina – nevar uzskatīt, ka J.P. būtu likumīgi ieguvusi Spēkā stāšanās kārtības likuma 21. panta 8. punktā prasītās piecas balsis.

289 Tādējādi redzams, ka J.P. un M.M. Polijas Republikas prezidentam kandidatūrai uz *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatu virzīti, kā arī J.P. šajā amatā iecelta, pārkāpjot Spēkā stāšanās kārtības likuma 21. panta 8. punktā paredzēto pamatnoteikumu par šīs tiesas priekšsēdētāja iecelšanas procedūru.

290 Turklāt – un tas ir pats svarīgākais – J.P. tika iecelta, acīmredzami pārkāpjot Polijas Konstitūcijas 194. panta 2. punktu, jo šī tiesību norma atbilstoši šā sprieduma 281. punktā konstatētajam nepieļauj to, ka Polijas Republikas prezidentam tiek virzīti mazākuma grupu vai tikai atsevišķu tiesnešu atbalstīti kandidāti.

291 Tāpēc abos iepriekšējos šā sprieduma punktos minētie pārkāpumi tiesību subjektiem var radīt pamatotas šaubas par to, vai J.P. ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatu saistītās prerogatīvas un funkcijas neizmanto kā instrumentus, ar ko iespaidot šīs tiesas veikto tiesas spriešanas darbību vai arī īstenot šīs darbības politisko kontroli, un līdz ar to – šaubas par minētās tiesas neatkarību un objektivitāti.

292 Šādos apstākļos nav jāpārbauda, vai Spēkā stāšanās kārtības likumā paredzētie pārejas noteikumi, uz kuru pamata tika rīkota procedūra kandidātu ievēlēšanai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatā, kā arī citi šā sprieduma 285. un 286. punktā minētie apstākļi, kas attiecas uz šo procedūru, atbilst šā sprieduma 263. un 264. punktā minētajām prasībām.

293 Visbeidzot jānorāda, ka argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās J.P. joprojām ieņēma *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) priekšsēdētāja amatu. Turklāt nav strīda par to, ka nolēmumi, kuru pieņemšanā viņa bija piedalījusies, šajā pašā datumā turpināja eksistēt Polijas tiesību sistēmā.

294 Tātad jākonstatē, ka Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktos pienākumus, jo *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas prasībām to pārkāpumu dēļ, kas pieļauti tās priekšsēdētājas iecelšanas procedūrā 2016. gada decembrī.

295 No tā izriet, ka arī trešā iebilduma otrā daļa ir pamatota un ka līdz ar to šis iebildums jāatzīst par pilnībā pamatotu.

296 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, jākonstatē:

– ņemot vērā Polijas Republikas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā (lieta P 7/20) un 2021. gada 7. oktobra spriedumā (lieta K 3/21), Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus;

– ņemot vērā Polijas Republikas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā (lieta P 7/20) un 2021. gada 7. oktobra spriedumā (lieta K 3/21), Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī no Tiesas spriedumu saistošā spēka principa; un,

– tā kā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) – to pārkāpumu dēļ, kas pieļauti triju tās locekļu iecelšanas procedūrās 2015. gada decembrī un priekšsēdētājas iecelšanas procedūrā 2016. gada decembrī, – neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas prasībām, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

297 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā pēdējai minētajai šis spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Polijas Republikai segt savus un atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus.

298 Saskaņā ar Reglamenta 140. panta 1. punktu Beļģijas Karaliste un Nīderlandes Karaliste savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) – Ņemot vērā *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Polijas Republikas Konstitūcija) interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā (lieta P 7/20) un 2021. gada 7. oktobra spriedumā (lieta K 3/21), Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus;

– ņemot vērā Polijas Republikas Konstitūcijas interpretāciju, ko *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) sniegusi 2021. gada 14. jūlija spriedumā (lieta P 7/20) un 2021. gada 7. oktobra spriedumā (lieta K 3/21), Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no Savienības tiesību autonomijas, pārākuma, efektivitātes un vienveidīgas piemērošanas principiem, kā arī no Tiesas spriedumu saistošā spēka principa; un,

– tā kā *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) – to pārkāpumu dēļ, kas pieļauti triju tās locekļu iecelšanas procedūrās 2015. gada decembrī un priekšsēdētājas iecelšanas procedūrā 2016. gada decembrī, – neatbilst neatkarīgas un objektīvas, tiesību aktos noteiktas tiesas prasībām, Polijas Republika nav izpildījusi LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus.

2) Polijas Republika sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

3) Beļģijas Karaliste un Nīderlandes Karaliste savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

[Paraksti]